

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-utca SIMON-ház Kuna József ut
kereskedésével szemben.

HIRDETMÉNYEK.

előfizetési pénzek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szerkesztésével illető
minden körülmények ide intézendők.

Hármentelen levelek csak ismert kézről
fogadhatók el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.
A SZABADELVŐ PART KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár.

Helyben hához hordva vagy vidéki
postán küldve

Egész évre	10 ft — kr.
Fél évre	5 ft — kr.
Negyed évre	2 ft 50 kr.
Egy órára	1 ft — kr.

Hirdetési díj:

Ot-hasábsorú egységes betűméretű 50k
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyitott 4 hasábsorú betűméretű 20 kr
Hirdetést vagy reklamot magában foglaló
ajánlatok ára 50 krajczár.

XVI. évfolyam 1889.

Debreczen. Kedd Deczember 24.

253. szám.

Előfizetési felhívás.

A „DEBRECZENI ELLENŐR“ fennállása óta folyton gyarapodva, erősödve
kittűnő szellemi erők által támogatva szilárd gyökeret vert a közönség
bizalmában, s ma már tekintélyes helyet foglal el a magyar hírlapok sorában.

Több mint egy évtized képezi multját, mely alatt a közönség tántoríthatlan
buzgalommal igyekezett azt nagyrabecsült pártfogásával emelni.

A legbiztosabb magyar nemzeti politika az s melyet lapunk követ,
oly politika, melynek a magyar szellem terjesztése s a magyar állam megerősíté-
se végső célja, de mely soha sem lép le a higgadság ösvényéről s a béke és
egyetértés, a megfontolás és mérséklet ígét hirdeti, kifelé befelé egyaránt.

Soha sem engedjük magunkat pártszenvédélytől elragadtatni s a fegyver,
melylyel elveinkért küzdünk, mindig olyan, mely az irodalom méltóságához illik.
Tiszta és elfogulatlan tájékoztatást akarunk adni az olvasónak hazánk és a nagy
világ ügyeiről. Valódi szabadelvű szellem vezérli tollunkat s minden téren a józan
haladás eszméit szolgáljuk.

Ez a „DEBRECZENI ELLENŐR“ iránya, mely csábító, szemképrázató üres
jelszavak helyett a nemzet felvirágzásának egyedül biztos, lassu útján igyekszik
tehetségéhez képest előmozdítani a haza javát s arra buzdítani, lelkesíteni olva-
sóját. Főzérckikeink elsősorú irók tollaiból folynak.

Tárcánkra kiváló gondot fordítunk s igyekszünk azt mindig érdekes ol-
vasmányokkal, válogatott regényekkel, beszélyekkel ellátni.

A tárcáinkban folyó: „A szolgálkúiek“ című regényt (írta: Tábori
Róbert) kivánat a új előfizetőinknek is megküldjük.

Lapunk minden rovatánál az a törekvésünk, hogy mind a bel-, mind a kül-
földi eseményekből a legérdekesebbet s a legfontosabbat válogassuk ki olvasóink
számára, kik lapunkban mindazt megtalálhatják, a mit a kétszerte (prágább fűvá-
rosi lapokban találnak.

Azonfelül, mint a magyar alföld legjelentékenyebb városának köz-
lönye, közvetlenül szolgál lapunk Debreczen és a vidék közt. Gyors és pontos
tudósítást hozunk mindarról, a mi Debreczen város polgárait s a szomszéd me-
gyék lakosságát különösen érdekli. A városi és megyei közügyek figyelmünk
egyik fő tárgyát képezik.

Távirati összeköttetéseinknél fogva abban a helyzetben vagyunk, hogy
a legfontosabb eseményekről azonnal hírt adhatunk.

Ajánljuk tehát lapunkat, mely a vasárnap és péntek kivéte-
lével naponként megjelenik, mindazon szíves figyelmébe, kik
olcsó és népszerű modorban összeállított lapot óhajtanak.

Előfizetési árak:

Egész évre	10 ft — kr.
Fél évre	5 ft — kr.
Negyed évre	2 ft 50 kr.
Egy órára	1 ft — kr.

Előfizetheti helyben: a kiadóhivatalban Széchenyi-utca Simonháznál,
Telegdi K. Lajos és ifj Csáthy Károly urak könyvkereskedéséi
ben s vidéken postautalványon minden postahivatalnál.

VÉRTESEI ARNOLD

a „D. E.“ szerkesztője és kiadója.

A társadalmi élet Debre- czenben.

Az élet terhetől roskadozó vándor-
ként vánszorog most már kilencz X terhe
alatt görnyedező századunk közeledő vé-
géhez. Mint minden századnak, úgy a
XIX. századnak is meg voltak és vannak
uralkodó eszméi, a melyek körül mint
óriás magaslik ki a polgári egyen-
lőség eszméje. Száz éve mintegy, hogy
ezen eszme megfogamzott, születése egész
Európát megrázkódtatá és vérözön jelezte
keresztelőjét.

Nebéz harcok, súlyos küzdelmek
után az eszme deli ifjává, majd erőteljes
férfivá vált, a polgári egyenlőség, mely-
ből a nemesi előjogok és kiváltságok
eltörülése, a jobbágyság és rabszolgaság
megszüntetése, a zsidók egyenjogúsága,
a rabszolgakereskedés üldöztetése volt,
ma már minden civilizált államban di-
adalt aratott.

Az erőteljes férfiú azonban aggá kezd
válni, a polgári egyenlőség győzedelmes-
kedett a törvényhozásban, de nem az élet-
ben, a születés, vagyon, vallás egyen-
lőség meg van a papíron, de nincs meg
a gyakorlatban.

Ime egy új eszmének kellett születnie,
mely az előbbi támogassa, kiegészítse és
ez a társadalmi egyenlőség.

Ez azon eszme, mely közelünkben
előtérbe lép, az a jövő eszméje. A socia-
lismus, a communismus, a munkáskérdés
ezzel összefüggő kérdések és zavarok
ezen eszmének előkészítői, előhírnökei.

A „társadalom“ egy collectiv fogal-
lom egy magasabb egység, mely a benne
élők összességét önmagában foglalja és
míg az állam politikai egységet a tár-
sadalom inkább morális egységet alkot.
De hagyjuk a bölcsészeti meghatáro-
zásokat.

Mindentitt halljuk az ilyen kifejezé-
seket „ez a társadalom kötelessége,“ ha
az irodalom, művészet fejlesztéséről van
szó, azt a társadalomtól várjuk, a köz-
egészségügy, a gyermekhalandóság csök-
kentése társadalmi uton rendezhető, jó-
tékonyosság száz meg száz alakjában a
társadalomra vár, sőt még a hazai ipar eme-
lésénél is a társadalomra számítunk. Ime
mily nagy hatalom ezen társadalom! S
ha keressük hol van ez a társadalom, ha
keressük székhelyét, kutatni akarjuk léte-
zését, életét, liktetését, kitűnik, hogy ez
egy ködkép, mely messziről össze-

függő egészet mutat, de közelebről néz-
ve, vagy ha megakarod fogni, nem mar-
rad egyéb kezében, mint a pusztaság.

Ily reflexiók keletkeznek a midőn
Debreczen társadalmi életéről kezdek gon-
dolkozni. Debreczen a magyar Alföld ha-
talmas, gazdag metropolisza, a polgári
elem öfészke, a magyarság szíve, hol
volnának meg inkább a társadalmi élet
előfeltételei mint itt? Nemzetiségi ellenté-
tek nem zavarják egységét, hiszen tiszta
magyar lakossága van, származási külön-
ség alig van, hiszen a polgári elem a
túnyomó és debreczeni polgárságára büsz-
ke itt mindenki, még a confessionális sur-
lodások is ki vannak zárva, mert egy
felekezet dominálja a várost, polgársága
józan, vagyonos proletárjai nincsenek,
munkás kérdés strike csak hírből isme-
retesek.

Van tudományos intézete egész se-
reggel, szóval a társadalmi élet minden
előfeltétele.

S nézzük meg most közelebről,
keressük a társadalmi életet, s nem talál-
juk sehol. A szellemi téren sehol oly
központot, mely a művelt közönséget ösz-
szetartaná, sehol intézményt, mely a tuda-
mány férfait egymáshoz közelebbre hozná.
Debreczen nyolczféle tanintézetének ta-
náraai nyolczféle casztot képeznek és nem
lehet tudni, hogy ezen casztok mindegyi-
kében ismét hány alcast létezik, ugyanez
áll a népiskolák tanítóiról is.

Vannak ugyan a műveltség és tár-
sadalmi életet előmozdító egyleteink, quan-
tum satis. Ha az egy orvosi és gyógy-
szerész egyület kivesszük, mely szűk
körben mégis látszik valamit tenni, a
többinél életet, plane társadalmi életet,
alig találunk.

Itt van a casinó, mely a társadalom
elite-jét foglalja magában. De ki merné
állítani, hogy Debreczen társadalmi életéhez
csak egy parányival hozzájárul, ki merné
állítani, hogy a szellemi életnek irányt
adna. A polgári kör, tisztviselők köre,
jogászegylet, iparos kör stb. kör többé
kevésbé vegetálnak. Alakult a felolvasó
kör, ez kivánta a lobogót kézbe venni,
rendezett felolvasásokat, melyek a köz-
művelődést, az ismeret terjesztését, tár-
sadalmi életet akart kezdeni s mi történt?

A ki olvasott, azt kigunyolták, a ki gu-
nyolódott és jobbat tudott volna produ-
cálni az rendszerint nem olvasott, és röv-
vid öt év múlva sikerült a felolvasókat
és hallgatókat oly alaposan elriasztani,
hogy ma sem felolvasónk, sem publiku-
munk. Ezen felolvasókör most nevet szán-
dekszik cserélni, lesz „Csokonai“ kör,
ezzel tartozik Debreczen a nagy férfiú
szellemének. De hogy a név maga nem
elég nálunk ily intézmény fenntartására
bizonyítja azon kiváló férfiak példája,
kik odaadással és erélylyel küzdöttek az
ár ellen — de hiába.

Van zenevédék is a zenei ismeret és
zenei művelészet terjesztésére. Nem hiszem,
hogy a zenei tisztelt igazgatósága azt
hinné, hogy feladatának megfelel és hi-
vatását teljesíti, a midőn iskolát tart,
melyben egyes növendékek a zene külön-
böző ágaiban taníttatnak.

Ily intézménynek a társadalmi élet élén-
kítéséhez is hozzá kellene járulni. Valóban
sajnálani lehet, hogy derék dalárdánk és
a zenei megszüntek egy testet képezni,
mily gyönyörűt zeneestélyeket lehetne
összehozni. De pardon, Debreczenben nem
szabad ily estélyeket tartani, nem szabad
a színházat rontani. Igaz, a színházat a
társadalmi élet előmozdítója, szellemi él-

vezetet nyújt és a kedélyt képezi, ezt ne
rontsuk, elmegyünk a színházba és ime
— a színház üres. Van ugyan kiváló
színtársulatunk, műveli is a drámát, az
operette nem dominál, sőt még shakespearei
estéket is rendez, hiába a szin-
ház üres. Mikor aztán jönnek béka em-
berek, tornaművészek a kik publikumot
vonzanak, akkor meg a hírlapok gunyo-
lódnak s korholják az igazgatót. Hir-
lapirodalmunk a fenti szellemi állapotok-
nak majdnem megfelelő, személyes gyű-
lölködés a publicum nagy gyönyörére. A
műveltség terjesztéséhez, a társadalmi élet
előmozdításához keveset járulnak hírlap-
jaink. Még sokat lehetne elmondani egy-
leteinkről, jótékonyági intézményeinkről,
de már is félek, hogy sok embert hara-
gitottam magamra.

Az elfogulatlan nem tagadhatja, hogy
Debreczennek tulajdonképeni társadalmi
élete nincs. S hogy miért nincs, annak
oka ugyanaz, a miért az egész országban
nincs magasabb értelemben vett társadal-
mi élet, mert még hiányzik a társadalmi
egyenlőség. Ott hol a társadalom, születés
fogalkozás, származás, vagyon, vallás sze-
rint van szétdarabolva, ott társadalmi élet
nem fejlődhetik.

Valamint a természet önmagában fog-
lalja a teremtés minden atomját és ezen
fogalom alá tartozik a legalsóbb szerve-
zettől lénytől kezdve a legfelsőbb szellemi
lényig, így a társadalomban is kell, hogy
abban helyet találjon mindenki, az ne
zárjon ki senkit. De ép úgy mint a ter-
mészetben az egyes lények milliói meg-
dönthetetlen örök törvények szerint élnek-
működnek és a természet gépezetében a
legparányibb lény köze működésére szük-
ség van, úgy a társadalmi élet csak úgy
fog egészségesen fejlődni, ha a társadalom
minden osztálya, rétege bizonyos ösz-
hangzatban fog hozzájárulni a társadalom
feladatainak megvalósításához.

A társadalom a benne élő osztályok
harmonijája, adjátok meg a társadalom
minden lényének a neki illő helyet, mond-
játok ki a társadalmi egyenjogúságot
és akkor remélhető egészséges társa-
dalmi élet.

Dr. Szántó Sámuel.

— Graeff József főrendiházi tag, Sza-
tolcs megye nyugalmazott főispánja vasárnap
délután meghalt Budapesten. A magyar köz-
élet egyik köztisztelő alakját gyászolja az
az elhunytban, ki hosszú pályáján a politi-
kai élet sok ágára kiterjedő működésében
csak tisztelőket szerzett, személye iránt ro-
konszenvet ébresztett. Graeff 77 éves lett s
csak ez év június havában mondott le a nyolc
vesebaja miatt Szabolcs vármegye főispáni
székéről. A király akkor érdemei elismerésül
örökös főrendiházi taggá nevezte ki. A vis-
szalépés után Graeff megyeszéki birtokára vo-
nult, a honnan a mult hónap elején ment fel
a fővárosba. Három nap óta rohamosan ha-
nyatlottak erői, s ma délután 11 órakor oson-
desen elhunyt. Halálát özvegye, br. Györfly
Rozálián kívül kiterjedt rokonság gyászolja.

Hajléktalanok menhelye.

Debreczen decz. 24.

A bethlehemi fényes csillag ma este újra
felragyog, fénye bevilágítja a sötét éj fel-
hőit; a barsonák megzendülnek s újra föl-
hangzik az angyalok éneke: „E földön békes-
ség és az emberekhez jóakarát.“

Örömben, boldogságban gazdag Ka-
rácsony est, ünnepe a családoknak, ünnepe a
Krisztus nevével nevezett nagy családnak, a
keresztységnek!

Az emberi lélek ma magasabban szár-
nyal; a szív édes érzelmektől telik meg. Oly

közellővőnek, félig megvalósulva képzeljük az angyali szózatot, két ezer esztendőnek sóvárgó vágyát, ragyogó ábrándját: Istennek dicsőségét, a békességet és a jóakaratot.

Az élet vásári zaja elnémul, a műhelyek, üzletek, hivatalok ajtai bezárulnak, s kigyuladnak otthon a karácsonyfa apró lángocskáit, a jó meleg szobát teletölti a gyermekek örövendő zaja, vidám lármája és kigyulad a boldog otthon legszebb fénye a megelégedésnek, az örömmel, könyves, mosolygó ragyogása a szülőknek szemében.

De hány százan és ezren vannak, a kik nem érzik, nem élvezik a karácsony örömeit, boldogságát; kik nem szabadulhatnak a mindennapi élet keserves gondjaitól, a kik nem is ünnepelnek, mert azt kérdezik: miért, mi-ből és hol ünnepejünk?

Hányan tengődnek nyomorultak csak a városban is olyanok, kiket ma este nem vár otthon szerető hazatárs, nem meleg szoba, hiszen még otthonuk sincs s a hajlékuk talán csak egy szétlőtt védett eresz alj, egy kegyelemből meguntított pinczeüreg, fűskamara istálló s trágyadomb. — Ez így megy egyik éjszakáról a másikra, egész hosszú telen keresztül, még most is, a mikor a szabadban 8—10 R. fokos hideg dörmeszt.

Élelmiszeri viszonyaik ezeknek a szerencsétlen embereknek ép ily rosszak, nyomorúságosak. Télen elvették juthatnak némi mun-kához, egy kis kenyérre valóhoz. Az egész napot utozsarkokon töltik, csafos, rongyos, piszkos ruhában, a mi épen hogy eltakarja testüket, dideregve, fázva s gyakran épen nem épületes diskurálást folytatva egymással. Kolduin hiába indulának, mert kiutasítják őket: Takarodj, ép-kézlab ember vagy dolgozz! De nem is mehetnek koldulni, mert a rendőrség tiltja nekik.

Nem kenyeret, némi kis munkát, — kenyérrét is gyakran hasztalan koldulnak.

Csoda-é, ha az éhség, a hideg lopásra, betörésekre kényszeríti az ilyen elzülöttteket, a társadalom e nyomorultjait.

Mert a legtöbb bünt, a nyomorúság szüli. A Kisujtóra sarkán lézengő rongyos, éhes, fázó alakok csak azért is lopásra vetemednek, hogy becsukassák magukat a városházához, ahol legalább kapnak egy darab kenyeret munka nélkül is.

Hát ilyen menhelyet kell-e Debreczen városának tartani hajléktalan nyomorultjai számára, hogy oda csak kihágások, bűnök árán juthat be, a ki nem akar megfagyni és nincsen kedve éhen veszni el?

A város annyi költséggel, a mennyibe ez a korhelységet bünt nevelő börtönmenhely kerül, tisztességes hajlékot is bocsáthatna rendelkezésükre a társadalom e nyomorultjainak. — De még ha valamivel többé kerülné is, szólhat-e bármi ok a mellett, hogy a téli leghidegebb hóapok idejére ilyen menhelyet föl ne állítson a város?

Vagy ha a város egymaga még sem volna hajlandó erre, hívja föl támogatásra a jótékony társadalmat, melynek szintén emberbaráti kötelessége a nyomort enyhíteni, a bünt, aljasságot kevesbbiteni.

A hajléktalanok, a kik olyan sokan vannak, olyan százalomru méltók, szükségessé tesznek egy új filantropikus intézményt Debreczenben.

A karácsony ünnepe olyan alkalmas, hogy arról is gondolkozzanak a város előljárói és a társadalom tehetős, jószívű tagjai.

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

A szolgálalkúék.

(Társadalmi regény.)

Írta: **TÁBORI RÓBERT.**

(Folytatás.)

A nemzetgazdász nem szól semmit, hanem iparkodott a másik szobába jutni, a honnan behallatszott dörögése:

— Szép! szép! Az igaz, hogy haszon-talan erőpazarlás; de mikor ugysis annyit pazarolnak nálunk!

Bige Pál ur a világról sem mulasztotta volna el az alkalmat, hogy véleményt kockáztasson.

— Az én véleményem az, — mondá fontoskodó arccal, — hogy bizonyos körülmények közt, melyek a körülményektől füg-genek, lehetnek oly körülmények, mikor a körülmények a párbaj ellen szólnak; de a mostani körülmények korántsem olyan körülmények!

S nagyon megelégedve a saját szónoki képességével, ragyogó arccal foglalta el a széket, melyet Gerélyi üresen hagyott.

Ez komor arccal hallgatta a külön-böző véleményeket, aztán a segéd szerkesztő-höz fordult:

— Tehát nem hajlandók? — kérdé kissé rezgő hangon.

— Sajnálom, de nem lehet. A lap ér-deke... a közönség hangulata és azonfelül nagyon kevés a terünk.

Gerélyi fölshajtott, kalapja után nyult és hátra sem tekintve, eltávozott. A jelenlevők megütközve néztek utána; csupán Bige urban volt annyi lelki nagyság, hogy bevárva, míg a vendég ajtón kívül van, ajkbigyészve mondja:

— Gyáva!

Hadd érezzék a karácsonykor menyből leszállott szeretetnek melegét azok is, a kiknek nincsen hová fejüket lehajtsák.

—i—

Napi hírek.

Lapunk mai száma oly érdekes és változatos tartalommal jelent meg, a milyennel csak kevés vidéki lap dicsekedhetik. Böven gondoskodtunk róla, hogy a karácsonyi ünnepek alatt szórakoztató olvasmánya legyen előfizetőinknek. A „Debr. Ellenőr” karácsonyfa egy egész iv szépirodalmi közleményeket tartalmaz. Egy egész kötetet tenne ki. Magán a fölapon szép, komoly hangú vezércikkben városunk társadalmi életéről elmélkedik Dr. Szántó Sámuel, s a melegedő szobák felállítását sürgeti munkatársunk —i— (Zoltai Lajos). Vajha ez eszme megpendítésének kellő fogantatja lenne; a színház köréből az oly hamar népszerűvé vált csevegéseit folytatja Julius.

A melléklet a következő érdekes tartalommal dicsekedhetik:

„Karácsony” (költemény) Szabolcska Mihálytól.

„Új honossági törvényt kérek” (Levél Bródy Sándorhoz.) Tábori Róbertől.

„Ti vagytok itt” (költemény) Endrődy Sándortól.

„A szinpadit trémáról” (csevegés) Kopácsy Juliskától.

„Nap lenyugta” (költemény) Palotay Piroskától.

„Hajnal után két héttel” (rajz) R. P. O.-tól.

„Temetőben” (költemény) Rónaszék Gyusztávtól.

„A karácsonyi ajándék” (elbeszélés) Péter Gábertől.

„Szülőföldemen” (költemény) Várady Antaltól.

„Szép temetése” Bródy Sándortól.

„Bolyák” (költemény) Ábrányi Emiltől.

„Az ő háztartása” (csevegés) Muray Károlytól.

„Hit, remény, szeretet” (költemény) Ellinger Ilonától.

„Komédiás élet” Balassa Jenőtől.

„Három levél” Boldisár Kálmántól.

„Nagy bűnös” (rajz) Vértési Gyulától.

„Letenném...” (költ.) Palágyi Lajostól.

„A szépekről meg a csunyákról” Karczag Vilmostól.

„A Jézuska napja.”

„Apróságok a karácsonyfáról.”

— A jégén. A nagyerdei jégpályát is megnyitották. — Óriási közönség lepte el a csarnokot, a sima jégpályát meg a partokat. Azok is odamentek, a kik a Mergit-fürdő jégén szerettek volna iringálni, mivel a Mergit-fürdő jégpályáját az a furcsa malőr érte, hogy a délelőtt ráöntött viz délutánra nem fagyott meg. A Magyarfi fiúk pedig muzsikáltak az ő büvös nyiretjüjökkel. — Szóval igazi ünnepélyes megnyitás volt. Este a ma-

máknak minden ékesen szóló erejüket elő kellett venni, hogy a leányokat hazamene-telre bírják. Ezen a fiatalos vonakodáson nem is lehet csodálkozni, még a mamáknak sem, ha elgondolják, hogy ilyenkor a jégén sok olyan apró regényke szövődik, a melyeknek végkifejlése statisztikusok szerint többnyire az oltár előtt szokott lejátékozni. A jég hallgat s tág és sima utat ad azoknak a boldogoknak, a kik benne bíznak, hogy édes titkukat megsughatják egymásnak valamely alkalmas pillanatban, mikor kéz a kézben pihen s egymás mellett, közel simulva egymáshoz siklik, röpi, a fiatal pár, egész odáig, a hová már nehezen ér el a gondos mama figyelő tekintete. A veretek is ilyenkor azt az örömet csiripelik, a mivel ilyenkor tele van ott a levegő, tele vannak a szívek, tele van minden, tele az egész világ. Csak egyszer kell kimenni a vidám korcsolyázók közé, hogy ausztust kapjon tőlük az ember s ha még oly morózus kedve volna is, azon veszi észre magát, hogy korcsolya után néz, a melylyel első kísérletét megtehesse. Vaanak ott ilyenkor öreg gyermekek, a kik nem róstelnek bele kapaszkodni a korukra nézve gyermek-mesterek karjába, hogy beleszokjanak a magas élvezetbe s önálló mozgásra tegyék képessé magukat. Milyen öröm, mikor az ilyen vén csont diadalmaskodik lábzsárai hajlíthatatlanságán s immár meg tud állni a jégén! Mennyivel könnyebben megy az efféle a fiatal népségnek, a ki olyan hamar s olyan szívesen tanul egy-mástól. Igazi elvessé, gyönyörű élet az, a mi odakint volt a nagyerdőn s a mi mártégnap a Szikszay jégpályán is a zuzmarás fak tövében pezsgett, forgott, nevetett, kacagott. Bizonyosan kacagni fog még többször is, mert a tél ugyancsak favorizálja Halifaxot és — a Premiért.

— A felolvasó kör tegnap délutáni választmányi ülésén megkezdte a létesítendő „Csokonai kör” alapszabály tervezetének tárgyalását s annak első felét nem sok változtatással el is fogadta. A hátralévő rész, melyben a legérdekesebb tárgyakról, ugymint az irodalmi és szepitési szakosztályokról lesz szó, az ünnepek után szombaton tartandó ülésen fog tárgyalatni. Így remélhető, hogy már Január elején közgyűlés elé lesz terjeszthető a végleg megállapított tervezet, melyet akkor egész terjedelmében közölni fogunk.

— Isteni tiszteltek a ref. templomokban. Az ev. ref. templomokban a Karácsonyi ünnepek alatt következők fognak predikálni, ünnep első napján a nagytemplomban: Kiss Ferenc segéd lelkész, a kistemplomban: Medgyaszay Gyula segéd lelkész, az új templomban: Csiky Lajos theol. hittanár kollegiumi lelkész, az ispotályi templomban: Szabolcska Mikály szénior. Az ünnepi többi istentiszteleteken a legutolsó: Szabolcska Mihály, Székely Miklós, Tóth István és Kazay Gyula fognak fölolvastva predikálni.

— Népesedés. Debreczenben decz. 15-től decz. 21-ig terjedő héten született ev. ref. (1630—1666 anyakönyvi tétel) ölte 19 fiú, 16 nőnemű, halva 2 fi, együtt 21 fiu, 16 leány — 37 (32 törvényes, 5 törvénytelen.) Egybekelt 2 pár. R. kath. (365—376 anyakt.) ölte 9 fiu, 3 leány — 12 (6 törvényes 6 törvénytelen.) Izr. (140—141 anyakt.) ölte 2 törvényes leány. Született összesen 30 fiu, 21 leány — 51 gyermek. Meghalt ezen idő alatt 18 fi, 10 nőnemű ösz. 28 egén, ezek közül ev. ref. 26, r. kath. 1, izr.

— Az izr. nőegylet tegnapelőtt választotta meg új elnökét. A választás egyhangu-

ga da az elégtételt. Gerélyi Jenő urat ezenal gyávanak bélyegzem.

Előttünk:

Rajky Ernő s. k. Konkoly Benő.

Barkó József s. k. mint tanúk.

— Sértés? Hát mivel sértettem meg ezt az embert? — töprenkedett Gerélyi.

A kávéház ajtaja megnyitott és egy ismerős alak lépett be. Ott évtől Taraj Bence Gerélyivel egy osztályban működött és mindig baráti vonalmat tanusított iránta. Most is ömmel lépett hozzá s kezét nyújtott neki.

— Szervus Jenő, hát te mióta jársz kávéházba?

— Csak a véletlen hozott ide. Az időt akarom ölni.

— Ugye f l h t g y , mikor a várba megyünk, a hol egy bizonyos kis lány lakik? Gerélyi elpirult.

— No, ne szégyenkezzél pájtás! — biztató Bence, — úgyis tudjuk, miben sántikal-z. Hát mikor lesz a lakadalom?

— Csak a legközelebbi előléptést várom be és akkor szétküldjük a meghívókat.

— Gratulálok pájtás! A kis Emmy valóságos gyöngy és lesz iryged quantum satis! — De nini mintha ma rosszul néznél ki?

— Egy kis kellemetlenségem akadt; azonban szót sem érdemel.

— Kellemetlenség? Talán valami hitelező szorit? Ha csak ev, tárd fel előttem szivedet; jól tudod, hogy tárczám mindig rendelkezésedre áll.

— Köszönöm barátom, de más bánt engemet. Ha ugy vesszük, több az általad említett kellemetlenség, de lehet hogy kevesebb is. Olvass el ezt a nyilatkozatot.

Taraj gyorsan átfutotta a sorokat és arca elkomorult.

— Konkoly Benő? — mondá izgatott hangon. Én ismerem a jó firmát! Sajnálak pájtás, hogy ezzel kötöttél ki.

bizalom folytán dr. Balkányi Miklós né urnőre esett, ki bizonyonyal csak emelni fogja városunk e szép intézményének eddig is virágzó jó hírét.

— Gyászjelentés. A legmelyebb fájdalomtól lesújtott szívvel tudjuk forrón szeretett felejtethetetlen fiának, illetve testvérünk, sógorunk és nagybátyánknak LEDIG HENRIKNEK megyei biz. tag, városi képviselő és takarékpénztári igaz. tagnak folyó évi deczember hó 23-án Budapesten, rövid néhány napi szenvedés után, életének 30-ik évében történt gyászos elhunytát. Drága halottunk földi maradványai folyó hó 25-én reggeli vonattal érkeznek H.-Böszörménybe és ugyanonnán fognak az izraelita temetőbe reggeli 9 órákor gyűnyugalomra helyeztetni. H.-Böszörmény; 1889. decz. 24. Ozv. Ledig Sámuelné édes anyja, özvegy Ledig Lajosné sógora, Ledig Dezso és Lédig Irma gyermekei. Ledig Jenni testvér és férje Dr. Fried Adolf sógor. Fried Udón, Fried Ilonka gyermekeik. Ledig Fanni testvér és férje Weltner Jakab sógor. Weltner Oszkár gyermekeik. — Béke poraira!

— Szamart díszlakoma volt annak öröme, hogy a vashidat átadták a forgalomnak; Domahidy főispán toastot mondott, melyet arra magyaráztak, hogy ő is támogatja a megye székhelyének Szatmárra leendő áthelyezésének tervét; ezt nagy lelkesedéssel fogadták.

— A „Magyarország” Kolozvárt reggel megjelenő teledelmes politikai napilap; jövő hó elején Jókai egy új eredeti három kötetes regényét fogja közölni másik két regénye mellett. E lap mutatóvány számokot egy hétig ingyen küld lapunk ama előfizetőinek, kik egy levelező lapon megírják czimeiket a „Magyar-ság”-nak Kolozvárra

— Új részvényársaság Nagyváradon. A tatarosi (biharmegyei) kőolaj és asztal-részvény-társaság vasárnap tartotta alakuló közgyűlését nagy számú részvényesek jelenlétében. Egyhangulag elhatározták a társulat megalakulását. Az alapítók jelentéséből kitűnik, hogy a Nagyváradon székhellyel bíró vállalat nagy reményre jogosít s hazai iparunk általa nagyfontosságú tényezőt s jövedelmező forrást nyer. A részvény-társulat alapitókéje 240,000 frt, 2400 darab 100 forintos részvény átal képviselve. Már 1620 darab részvény jegyezve van. A részvényesek között vannak a megyei előkelőség és a helybeli pénzintézetek.

— Általános nőiüli kötelezettség. Egy francia hazafit nagyon bántott az, — hogy Franciaországban a gyermekek száma más országokhoz hasonlítva, igen kevés. Kérve nyújtott tehát be a kamarához az általános nőiüli kötelezettség érdekében. Az állam — így kezdődik a kérvény — hogy megvédehesse magát, behozta az általános katonai kötelezettséget, polgárainak kiképzése végett pedig az általános tankötelezettséget. Az államnak be kell hoznia az általános nőiüli kötelezettséget is. Mint hogy mindenki kötelező iskoába járni és köteles katonára lenni, ugy mindenki legyen köteles megösmülni. — Kálömben, mint az iskolakerülöt és a katonaszokevényit, „házassági szökevény”-ként szintén megbüntetik. A házasságilag csak bizonyos korig lehet kötelekenni; ezental súlyos agglényadót vetnek az illető nyakába s ezenfelül — ha makacsnak bizonyul — politikai jogainak elvesztésével is büntethetik, mint kötelelégmulasztó polgárt. De a mi francziánk még tovább megy. Minden házaspárnak bizonyos idő mulva legalább két gyermeket kell kimutatnia. — Ha ezt nem te-

— Én? eszem ágában sem volt vele kikötni!

Tudom ő köt bele mindenkibe, s gyalázatos szerencséje van, hogy ellenfeleit mindig megvagdalja. Gondoskodtál már párbj-segédokról?

— Nem!

Taraj arczán megdöbbenés mutatkozott.

— Hogyan? Nem gondoskodtál? Pedig nincs vasztegeftni való idő!

— Nem szándékozom megverekedni.

Taraj leejtette a lapot és merev bámulattal nézett barátja arczába.

— Csak nem hagyod magadon száradni a gyalázatot?

— A gyalázat azon szárad, a ki minden ok nélkül sérteget.

Taraj gondolkodni látszott, aztán hidegen folytató:

— Különös felfogás, de végre is a te dolgod... Bocsáss meg, sietnem kell; várnak valahol.

Oly sietve távozott, hogy kezét sem nyújtott Jenőnek. Az ajtóból még egyszer visszanézett, mintha mondani akarna valamit, de aztán gyorsan elhagyta a kávéházat.

— Mit jelentesz ez? töprengett Jenő — hát ez is az előítélet rabja? Ez is szolgálkú? Pedig oly derék fiúnak tartottam!

Fizetett és a lánczid felé irányozta lépteit; Budára akart menni, hogy menyaszszonya társaságában tölti az estét.

A hid előtti téren egy másik ismerős jött vele szemben. Gerélyi már távolról észre-vette őt és nyájasan köszöntött. De az ismerős elfordította fejét és úgy tett, mintha nem látta volna Gerélyit. Lehetetlen volt ezt a mozdulatot félreérteni és Jenőnek arczába szökött a vér, Mereven tekintett az elsiető alak után.

(Folyt. köv.)

he'ik, kérvény, va, — Ot gye tes. Hő nevelő czéltől a gyer Ily mó francozi francozi tól meg „beható umhoz azt nem lognak

— salutat vendég lép fel a czimü közönsé lépte a lik a s

Tiszta Radván fiának, miniszter voltak szül. D Radván Radván nélia gy főrendi három Lajos g nejevel, miniszter ref. püs orsz. ke Adolf h Koly J. Radván szép be szében gazdag Podmar mondalt és nagy

utja a Előszór trágya Valami véres s leszárdá ze, mar De a m csodálko nak s föl elsi töl, — hatód t nosai itt másutt s olesőbb s elég hogy éj A közel reggel f húszaró sersesvel zülött, o ilyenkor Hát ol hogy n ből ily szobát a kik o testöke son, l fel á egyik ez s et bennü künk e még n nyom

— S nem ig premie végig. árak n lett vo — life

A publik sokan csak k den ut kell n többie a refer teendő másod látszik tek ki

két tü ezt a dette tüzölt

ginián nyü b

... Mik...
... emeli...
... eddig...
... fájda...
... szor...
... LEDIG...
... képn...
... foly...
... rövid...
... nek 30-ik...
... Drága ba...
... 15-én reg...
... énybe és...
... temetőbe...
... elvezetni...
... v. Ledig...
... Lajosné...
... a gyerme...
... Dr. Fried...
... onka gyer...
... ne Weltner...
... nekük. —
... annak örö...
... gomnak;...
... helyet arra...
... a megye...
... elvezésének...
... ik.
... rott reggel...
... lap; jövő...
... három kö...
... két regénye...
... egy hétig...
... k, kik egy...
... „Magyar...
... aradon. A...
... részvény...
... ögyűlést...
... Egyhan...
... alakulását...
... a Nagy...
... remény...
... fontosságu...
... részvény...
... 100 darab...
... Már 1620...
... szvényesek...
... a helybeli...
... tség. Egy...
... — hogy...
... ama más...
... Kérvényt...
... a talános...
... állam—...
... megvéd...
... katonai...
... se végett...
... éget. Az...
... nos nősi...
... denki kü...
... rá lenni...
... sülni. —...
... a katoná...
... t szin...
... bizonyos...
... lyos agg...
... a ezen...
... politikai...
... etik, mint...
... mi fran...
... házaspár...
... t gy er...
... nem te...
... volt vele...
... e, s gya...
... eleit min...
... r párbij...
... tatkozott...
... ? Pedig...
... kedni...
... ev bámu...
... száradni...
... ki minden...
... tán hide...
... re is a te...
... kell; vár...
... kezett sem...
... egyszer...
... a valamit...
... ázat...
... ett Jenő...
... is szolg...
... ttam! —...
... irányozta...
... menyasz...
... k ismerős...
... róli észre...
... az isme...
... tba nem...
... oit ezt a...
... a arczába...
... az elsiető

heik, gyermeklakást kell fizetniük. — A kérvényben a kivételek föl vannak sorolva, — itt azonban nem reprodukálhatók. — Ot gyermekkel bíró család teljesen adómentes. Hat vagy több gyermekkel bíró család nevelési gondjait az állam veszi magára. E czélből külön nevelőintézetek állítandók, hol a gyermekek mindennel el lennének látva. Ily módokon hiszi a derék hazafi, hogy a francia házasságviszonyok, a francia nép és a francia állam az aggasztó gyermek defecit től megszabadulnak. A kamara a kérvényt „beható méltatás” végett a belügyminiszteriumhoz utasította, demonstrálva ez által, hogy azt nem tekintik olyan nagyon bolond dolgoknak. — **Kopácsy Juliska** kisasszony szintársulatunk kedves primadonnája temesvári vendégszerrelése és betegsége után csütörtökön lép fel először a „Pünkösdi Florenzbén” című operettben. A kisasszony birja a debr. közönség szeretetét, s a vizionlátás első felépítése alkalmából bizonynyal egészen megtelek a színház nézőtere. — **Keresztelő a miniszterelnöki palotában.** Tisza Kálmán miniszterelnök unokájának, br. Radvánszky Béla és neje Tisza Paula újszülött fiának, vasárnap volt a keresztelési ünnepe a miniszterelnöki palotában. Az ünnepélyen jelen voltak a nagy szülők Tisza Kálmán és neje szül. Degenfeld Ilona grófnő, és özvegy báró Radvánszky Jánosné kívül: a keresztszülők br. Radvánszky Géza és neje szül. Waldeck Kornélia grófné s leányuk Ella, gr. Károlyi Tiborné főrendiházi alelnök neje szül. Degenfeld grófnő három fiával, báró Radvánszky János, Tisza Lajos gróf, Podmaniczky Géza br. Tisza István nejevel, ifjabb Tisza Kálmán és Tisza Lajos a miniszterelnök gyermekei továbbá Szász Károly ref. püspök, Papp Károly ref. lelkész, Darányi orsz. képviselő, Tarkovich államtitkár, Huszár Adolf kir. tanácsos, Nagy Ferenc titkár és Pokoly József nevelő. A keresztelési szertartást Horváth Sándor pesti ev. lelkész végezte igen szép beszéd kíséretében. Az új szülött a keresztelésben Béla nevet nyert. A keresztelés után gazdag reggeli következett, mely alkalmával Podmaniczky Géza br. és Szász Károly püspök mondtak felköszöntőket, az újszülöttné, a szülőkre és nagy szülőkre. — **Ündör és szálam** tölti el azt, akit utja a Gilyányi kaszára a felé vezet. Először elszörménykődik, megdermed, a mint a trágyadombok között emberfejeket pillant meg. Valami borzasztó büntényre gondol, mely sok véres áldozatot követelt és a szerencsétlenek leszabdal fejeit ide dobta a piszok, szemét köze, martalékánul a varjúknak és fenevadoknak. De a mint közelebb lép a test nélküli fejekhez, csodálkozással látja, hogy a fejek megmozdultak s csipős szétlő pirosra vált orrok, éhségtől elcsigázott, szentnyű lepett arczok merednek felé. — A fejekkel szóba állhatás és megtudhatod tőlük, hogy ezeknek a fejeknek tulajdonosai itt laknak a trágyadombok alatt, mert másutt nem kapnak meleg hajlékot. Ez a legolcsóbb lakás, a mit ők bérelhetnek maguknak s elég megelet nyujt nekik tüzifa nélkül is, hogy éjjel meg ne vegye őket az Isten hidege. A közellevő lovaskaszára istállóiból minden reggel friss, gőzölgő trágyát hordanak oda a huszárok, akik arra hányják le azt, a ki legkevesebben tud rimáskodni. Mert ezek az elzülött, istentől, embertől elhagyott nyomorultak, ilyenkor könyörögni is tudnak — a huszárokhoz. Hát olyan szegény-e Debrecezen város, hogy nem telnek tőle annyi pénz, a melyikből ilyen hideg éjjelekre egy meleg, fűtött szobát bocsáthatna rendelkezésükre azoknak, a kik trágyadombok alatt óvják nyomorult testüket a megfagyástól s török a fejüket lopáson, betörésen? — Ilyen melegedő szoba felállítását sürgeti mai lapunk egyik czikke, melynek megírására éppen ez s ehhez hasonló tapa ztalatok indítottak bennünket. Epen e sorok írásakor beszélt nekünk egy szentesi ur, hogy Szentes város még novemberben állított fel melegedő szobát nyomorultjainak.

Színház.
Sem a bellevillei szüire sem tüzoltóra nem igen volt kíváncsi a közönség — mert a premiért éppen nem premiéri közönség nézte végig. Hja de hát ezt még sem lehetett zóna árak mellett előadni. Pedig ma foi! nem lett volna rossz: „Bellevillei szüire” — liferálja Valentin leszállított árak mellett.

A második előadásra már elég szép számú publikum gyűlt össze — úgy látszik, hogy sokan úgy csinálnak nálunk, hogy a premiérrre csak kémjártatokat küldenek — például minden utcából egy áldozatot — s ennek végig kell nézni az első előadást — s azután a többieknek referál róla — s azok azután ennek a referálása nyomán beszélnek meg a további teendőket, tudniillik, hogy elmenjenek e a második előadásra vagy sem. Szombaton úgy látszik sok helyről elfogult kémjártatokat küldtek ki.

Az első előadás tiszta jövedelméből éppen két tüzoltó ruha ára telt ki. — Mint halljuk ezt a negyven forintot Valentin már elküldette Belleville város prefet-jéhez — az ottani tüzoltó egylet felszerelése költségeire.

Az első felvonás végén a kis szüir Virginia, — a ki mellesleg megjegyezte szörnyű büszke az apja vizipuskájára — a vizi

puska árnyában vallanak szerelmet Godibert és Dudoux. Nem rossz — legalább a meleg szivekre közel volt a hideg zuhany. Ambarmintha azt a hideg zuhanyt a közönség is érezte volna.

Azt hiszszük Godibert őrmesterrel együtt mi is elmondhatjuk, hogy „ha bemutatják, ki is mutathatják”. — Ö Pergament Javottera mondta, mi pedig a „Belvillei szüire”-re. Ritkaszerű, a kivel egyszeri látásra betelik az ember.

Egy jó, egy ló, egy vas, ez im egy jó lovas — éneklé Godibert. És mindenki igazat is ad neki, csak a kis Adrienne mondja, hogy neki nem kell a lovas katoná.

Egy rossz, egy darab, egy szüir, ez im egy darab rossz belvillei szüir, — énekeljük mi s nekünk tán Adrienne is igazat ad.

Archibald gróf azt mondja, hogy háromnegyed nyolczkor még korán van házasodni. De hátha a grófnak rossz órája van s tizenkettőig el talál állni.

Szerintem házasodni soha sincs korán, mert a nők ugyis mindig azt mondják, hogy későn házasodtunk s ifjúságunk romjain akarjuk felépíteni az ő boldogságukat. S hiába protestálunk, romnak néznek.

„Hisz a légyott semmi más, Mint sötétben suttogás.”

Ezt éneklé Virginia, a szüir Virginia a kinek ez a sötétben suttogás a fő gyönyörűségét képezi, de természetesen csak egyelőre, mert végeredményül „saját külön férjre” vágyik. Milyen szende, szüiri vágyak!

Virginia harmadik ideálja: Montreaux festő (Karaes) egy olyan tipikus csendes vérmérsékletű férjjelelt volt, hogy csodálni lehet, hogy Virginia kierezti a körmei közül. Ez egy megbecsült hetetelen férj lett volna, egy sötétben suttogni szerető belvillei szüir számára.

Különbö eltekintve attól a kis elfogultságtól, a mit egy légyotton csodálni sem lehet — Karaes elég ügyesen énekelte kis énekszámát. Excelstior! csak az első légyottaknál elfogult az ember — s később már nem is igen ejt gixereket sem.

Egy igen okos dolgot tanultak az ember Virginiától — a szerelmes leveleknek hecigrat utján való sokszorosítását. Valóban praktikus dolog. S még az a haszna is meg van, hogy külön könyvbe lenyomva, mint a a közjegyzők óráskönyveit — úgy hitelesít heti azokat is a férj — persze óvás nélkül.

Milyen melancholikusan mondja Pergament Javotte: „a szilaj valóság sohasem lépett férjruhában hozzám”. Valóban szegény az a pergament, melyre sohasem irtak szerelmes levelet.

Hadaei és Hegyesi akármilyen nagyon szeretik is egymást, azt a baráti csókot máskorra hagyhatták volna, mert az egész dolog úgy tünt fel, mintha Gowe és Geffry uraktól tanulták volna.

A kis Virginiát pedig a papája figyelmeztethetné, hogy elvégre is ő egy kis szüir leánya, a ki a szerelmi vallomásokat még sem halgatgatja a divánon maga alá szedett lábakkal. Mert az szép ugyan, ha ezt a török szultán teszi, de egy belvillei szüirnek nem áll ez jól. Különböben is mozdulatai, játéka — minden, inkább emlékeztetett egy belvillei asszonykára. Hiába, vannak szerepek, a melyekhez nem elég a művészi alakító képesség, hanem természetes egyéniség is kell, hogy teljes illuziót ébresszen a nézőben. S valljuk meg az igazat, Somlóné asszony kissé asszonyos a „Suhancz”-ra, a „Nebántsvirág”-ra s a „Belvillei szüir”-re, bármilyen kedélylyel s vervevel játsza is szerepeit s bármilyen pompás hanggal is tudja interpretálni az énekrészeket.

Hétfőn Jókainak eredeti, regényes, de közkedveltségnek sohasem örvendett „Dalmáciát” adták elő teljesen üres ház előtt. Hiába, ezeknek a regényes, hyperromantikus színműveknek a kora már lejárt. Sokkal realisabbak vagyunk, mintsem el tudnók hinni, hogy egy nő szerelméről, habár egy trónért is le tudjon mondani. Mert feltételezzük róla, hogy megtartja a trónt is s megtartja a szerelmét is.

Disabul szerepében: Tóth Antal ismert vidéki tragikus színész lépett fel. Kár hogy oly kevesen hallgatták meg, mert hatalmas hangjával, mely erőssége mellett is az erősebb érzelmek kifejezésére elég hajlékony — megtárogta játszta meg második felvonásbeli nagy jelenetét — mikor tehetetlen haragjában kifakad az Isten, az emberek ellen, s hadserege elveszte miatt örült düh önti el, s az áldozatot követelő Astarótnak odaszóli, hogy „ne bógj, mikor én beszélek.” Eszembe jut erről egy másik tragikus, a ki iszonyu ordítózás után odaszólt Astarótnak: „ne beszélj, mikor én bögök” — s valaki a publikum közül azt mondta rá, hogy „bizony csak iga-

zat beszél az a tatar.” Na de Tóth Antal a tról ezt nem lehetett elmondani — hével, tüzzel, de elég önmérséklettel játszott. Medgyaszay Evelin csinos Dalma volt — s kifejezésteljesen játszta meg szerepének erősen ömlengő részleteit.

Somló (Elemér vezér) daliás alak volt, s hével szavalt a szép költői részleteket. Alighanem Somló a költő volt rajta, hogy elővegyék ezt a darabot, a melyről Somló a színész, jól tudhatta, hogy a közönség nem valami nagyon rajong érte. — Ardailda (Halilla) nem annyira érzéssel mint inkább érzélgéssel játszott — s különben elég hétéves szavatala sikere érdekében figyelmeztetjük, hogy a felesleges arczjáték tól tartózkodjék.

A negyedik felvonás a „Tetemre hívás” akár el is maradhatott volna, mert akkorára jóformán kiszállingózott már a közönség — csak Palotai Piroška Hatvani, Rónaszéki és Locsarekné húzták ki az előadást végig, jobb ügyhöz méltó kitartással és buzgalommal. Különböben meglehet, hogy szerződésekben bent van, hogy mikor nem játszanak is kötelesek a „publikum” szerepét játszani. Julius.

Az idei farsang

Farsangi naptár.

Január	4.	Talyigásból a Koronában.
	5.	A négyelet jégünnepére Szikszaynál.
	9.	Jogászból a Bikában.
	11.	Tornából a Bikában.
	16.	A tüggetlen kör bálja a Koronában.
	18.	Iparos ifjak bálja a „
	19.	Kovács bál a „
	25.	acs bál a „
	26.	Csizmadia segédek bálja „
Február	1.	Kömives bál a „
	2.	Iparos kör bálja a „
	5.	Csizmadia mesterek bálja a „
	8.	Ev. egyh. filigrégyelet bálja „
	15.	A figgetlenség párt bálja „
	16.	Czigánybál „

Négyeleti ünnepély a jégen. A helybeli négyelet választmánya tegnap a rendezendő nagyszerű jégünnepélyre vonatkozólag a következőkben állapodott meg. Elhatározatott jövő évi január 5-én egy „jégünnepély” tartása, mely tombolával lesz egybekötve. A mulatság kezdete jelzett nap d. u. 3 órakor. Gondoskodva leendő versenykorcsolyázás, álarozos menet rendezéséről. Szikszay Gy. ur már is megtette az intézkedést egy kitűnő korcsolyázó megnyerésére nézve, valamint este a fényes kivilágítást illetőleg. Este 8 órakor veszi kezdetét a tombola. A tombola tárgyak beszerzéséről a választmány gondoskodik. A tárgyak annak idején közszemére is kiállítatnak. A tombola bevégszével, számítva a közönség jókedély hangulatára — remélhetőleg táncmulatság. A nagy közönség mulatására katoná és cigány zenekar felváltva fog működni. S mindezen sokféle élvezet és szórakoztatás aránylag nagyon is mérsékelt díjak mellett lesz nyujtva. Ugyanis a belépti díj lesz 1 frt, gyermekeknek 30 kr, a néző közönség részére felállított ülőhelyekkel ellátott térre való belépés díja 20 kr-ra lett téve. Az 1 frt és 30 kr beléptijegy jogot ad a jégen s termekben való megjelenhetésre. Egy-egy tombola jegy ára 30 krban állapított meg.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

Holnap, Szerdán 1889. december 25.

nagy ünnepi előadásul

a debr. színház nyugdíjalapjának javára adatik:

Mátyás király lesz

Történeti színmű, nagy csoportozatokkal és néma képletekkel.

M Ű S Ő R:

Csütörtök 26. „Pünkösdi Florenzbén”, páros bérlet.

Péntek 27. „Két árva” (népelőadás, leszállított helyárakkal), bérlet színt.

Szombat 28. „Szentiváni éji álom” (Mendelsohn zenéjével), páratlan bérlet.

Vasárnap 29. „Tót leány” páros bérlet.

Hétfő 30. Árgyil és Tündér Iona”, páratlan bérlet.

Kedd 31. „Tündérlak Magyarhonban”, (népelőadás) bérlet színtetben.

Felelős szerkesztő és kiadó lap tulajdonos: **Vértési Arnold.**

Főmunkatárs: **Karcszag Vilmos.**

SEIDEN-GRENADINES, schwarz und farbig (auch alle Lichtfarben) 95 kr. bis fl. 9.25 p. Met. (in 18 Qual.) versendet robenweise porto und zollfrei das Fabrik-Depot G. Henneberg (K. u. K. Hofliefer) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

Zene és villany világítás a Szikszay jégpályán.

Van szerencsem a nagyérdemű közönség szives tudomására juttatni, hogy a karácsoni ünnepek alatt mindennap a jégpályán zene és este villany világítás lesz.

Délután 4 óráttól este 6-ig pedig a nagy teremben a szokásos séta hangverseny is megfog tartatni.

Belépti-jegy a hangversenyre vagy a jégpályára a nem korcsolyázók részére 20 kr. a külső perronra 10 kr.

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék

kapható **KUHINKA ISTVÁN K. és FIA** kapható

fiók raktárában:

- a. m. ivó, bor, és Liqueur készletek
- színes és kristály üvegből, carlsbádi porcellán étkező, kávé, tea, és mocca készlet k.

majolika és teracotta alakok, faldiszek és virágtartók, asztali, szalon, és ebédlő lámpák

hálószoba ampolnák, arczkép keretek,

nippes-tárgyak, japáni különlegesség, disztárgyak,

karácsonfa díszítéshez üveg gyümölcsök,

alpaca és china ezüst evő eszközök,

macart csokrok stb.

Mindezen felsorolt tárgyakból nagy választékú raktárunk van, és azon kelemes helyzetben vagyunk, hogy igen tisztelt vevőinket a legelőnyösebben szolgálhatjuk ki.

Vidéki megrendelések pontosan és figyelmesen eszközöltetnek.

Kalotaszegi himzés szerint

diszes háztartási és toiletté **kötények,**

valódi vászenből, Congres és Gardinen szövethől

a legizlésebb színes és fehér himzéssel.

Kezdet és kész **asztalfutó, közéjaprosz**

Olcsó és kedves karácsonyi ajándék

kapható **Kardos Lászlónál**

Czegléd-utca.

Legalkalmasabb karácsoni és újévi ajándék-tárgyak

a legjutányosabb árak mellett

felette nagyvált sztekban kaphatók

Győri Ignácznál

DEBRECZEN,

a „Biká”-val szemben.

Karácsoni és Újévi ajándékok!

s más alkalmi ajándék tárgyak

legnagyobb választékban

Porcellán, Üveg, Chinaezüst, Bronce s Majolika
ujdonságok, Ét, Tea, Kávé és Moccakészletek,
Majolica és Terracota virágtartók
különbféle czélszerű és hasznos disztárgyak és
Műipar cikkek,
DITMAR és BRUNNER-féle **Salonfüggő és asztali lámpák**,
a legújabb **Villám és Meteor égőkkel**,
ugyszinte

valódi Erfurti Makart esokrokat

ajánláz bsoott gyári árak mellett

KASZANYITKY ENDRE

előbb

KUHINKA ISTVAN K. Debreczen.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítek.

Korona forrás.

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
debreczeni fióktelep áru csarnoka

ajánl:

Kittnő minőségű

olasz gesztenyot, teát,
valódi angol rumot,
szepességi főzelékeket,
ritka jó minőségű kávékat

és minden e szakmába vágó cikkeket jó minőségben
jutányos árak mellett.

Tisztelettel

Gazdák és iparosok általános hitelszövetkezet
debreczeni fióktelep áru csarnoka.
Nagyvárad-utca, megyeház mellett.

Korona forrás.

Fényes Mór férfi és fiu ruha üzlete

Debreczen, Miklós-utca sarkán

Ajánlja a **téli idényre**

alantli felette jutányos ártjegyzékát:

1 férfi egész öltöny	6	frt	—	król.
1 " téli kabát	3	"	75	"
1 " mentikof	8	"	—	"
1 " mikádó kabát		"	—	"
szövet bélással	5	"	50	"
1 " nadrág	2	"	50	"
1 báránybéléses kabát	8	"	—	"
1 fiu egész öltöny	3	"	—	"
1 " téli kabát	3	"	—	"
1 " mentikof	5	"	—	"
1 " mikádó	4	"	50	"
1 köpenyek valódi erdélyi anyagból	8	"	—	"

feljebb egész a legfinomabbig.

Utazó bundákat farkas, sopp, fekete erdélyi bárány béllel és városi bundákat igen olcsó árban számítok.

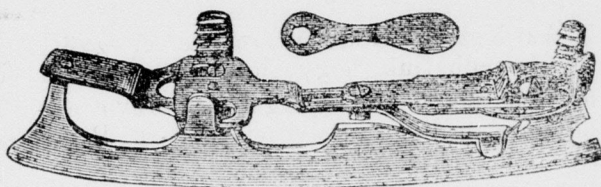
Tömeges látogatást kér

tisztelettel

FENYES MÓR

a Miklós-utca sarkán.

Korcsolya sport.

Halifax, Merkur, Premier

közönséges csiszolt és álmányozott (niklizott) legjobb minőségben mint czélszerű

karácsonyi ajándéokra alkalmas
dus választékban kapható

Tóth Gyula

vaskereskedés, városház sarkán.

Hirdetés.

A debreczeni takarékpénztár az eddig szokásos rendes jelzálog kölcsön és bekebelezéssel biztosított váltó-hitel kölcsönökön kívül 1890. január 1-től kezdve a

törlesztési (amortizationális) jelzálog-kölcsön üzletet is felveszi működési körébe.

Bővebb felvilágosítással szolgál kívánatra

Debreczen, 1889. december 20.

A debreczeni takarékpénztár igazgatósága.

A KI NEM TUDJA,

hogy a sok hirdetett gyógyszer közül melyik felel meg leginkább betegségnek, az képe azonnal levelező-lapon Richter kiadóintézetétől Liposében, a képekkel ellátott „A Betegbarát” című könyvecskét. A hozzá nyomtatott hálaíratok bizonyítják, hogy a művecskében foglalt jó tanácsok követése által, nem csak ezren-meg-ezren elkerülték a haszontalan pénzkiadást, hanem még a vágyva-vágyott gyógyulást is hamar megtalálták. A könyv ingyen küldetik meg.

Kiadó lakás.

Czepléd-utca 2155. szemben a gyógyszerártárral

egész önálló külön utcai emeleti lakás: 6 szoba, konyha, kamara, cselédszoba, pad, 3 pincze, nagy üvegezett folyosó, az udvarban jó ivó vizű kut

1890. Május 1-jétől kiadó.

(Ertekezhetni Czepléd-utczán a gyógyszerártárban. Telefon hálózat 5-ik szám.)

Kiadó ház

és földdek:

A Naputeczában levő 2500-dik sor-számu ház, egész udvarával együtt, 1890. Május 1-től kezdve több évre kiadó, esetleg kedvező feltételek mellett eladó. Ugyanazon tulajdonosnak, a szent-annai sorompón kívül levő, volt csürhejárás területén, mintegy 28 osztályozott holdat tevő majorsági földje és a szepesi pusztán levő 16 nyilasnyi földbirtoka szintén több évre, 1890. Október 1-től kezdve kiadó.

Ertekezhetni a tulajdonossal

Czepléd-utca 48. szám alatt.

A legjobb cigaretta papir.

Nem üres reklám, hanem a tudomány legelőkelőbb szemléiségek által bebizonyult tény, hogy a

„Les Derniers Cartouches”

cigaretta-papir, Braunstein Frères gyárából.

(Páris, 65. Boulevard Exelmans.)

a legfinomabb és legújabb.

A kereskedelemben előforduló különféle jobb cigarettapapírok előkelő tudósok által összehasonlító vegyelemzésnek alávetettek, úgy Dr. Pohl, a bécsi vegytani egyetem tanára, Dr. Liebermann tanár a budapesti állami vegytani állomás főnöke, újabb időben Dr. Soyka Hygieniai-tanár által a prágai német egyetemen és mindezen összehasonlító vegyelemzések mindenkori azon eredményt adták, hogy a BRAUNSTEIN FRÈRES cég cigarettapapírosa a legfinomabb és legjobb.

Valódi csak azon papir, melynek etikettje mellékel rajzhoz hasonló és BRAUNSTEIN FRÈRES céget visel. Ezen cég cigarettapapírjánál minden csomag annyi lapot tartalmaz, a mennyi az etikettjén fejjegyezve van.

A gyára cég alatt Bécsben, 1. k. Schottenring 25 sz. raktárt tart cigarettapapírjai és cigarettahüvelyei elárulására.

Braunstein Frères

M a s s a g e t

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy **Dr. Tihanyi Sam.** urral

kivél hosszabb időn át összeköttetésben álltam, illetőleg a nála megrendelt műfogakat készítettem, folyó hóban üzleti összeköttetésünket feloszlattam, és helyben ezimem alatt egy

fogműütemet

nyitottam.

Egyes fogakat és egész fogsorokat, anélkül, hogy a gyökereket eltávolítani kellene a amerikai rendszer szerint (hounan több több évi gyakorlat után hazámban vissza tértem) lelkiismeretesen legczélszerűbben pontosan és jutányosan 5 évi jótállás mellett készítek.

A Megrend műfogát kívánatra azon napon elkészítem, reperáció (eltört darab) megvárható. Egy duplikátnak (2-ik darab) fele árban „Részlet fizetésre” a készpénz fizetés árban.

A műfog beillesztés fájdalom nélkül történik. A t. cz. közönség már nyert eddigi bizalmát továbbra is megtartani, tovább is törekvésem lesz, annál is inkább, miután önállóan dolgozom. — Becses pártfogását kéri

FRIEDMANN L. műfogász

Dr. Tihanyi Sam. volt műfogásza, Váradutca 2086. Tek. Hútfész házbau.

Egy 14—15 éves jó házbóli tanuló elfogadok.

O r v o s i

A „DEBRECZENI ELLENŐR” KARÁCSONYFÁJA

1889. december 24.

KARÁCSONY ELSŐ

Karácsony első éjszakáján
Bevárom az esti harangszót;
Mikor elnémulnak az utcák,
S csend lesz a világon:
És akkor a fényes magas égről,
Egy csillagot lelopok...
Azt, a melyik vezette egykor
Az Ildvezítő bölcséjéhez,
— Hol az örök szeretet született,
— Szent napkeletnek jámbor bölcséit.

S karácsony első éjszakáján,
E fényre bízom lelkemet...
Bejárjuk a messzi, a szent keletet,
Hol ő született,
Angyal-seregek
Vig hallelulája között.

Utközbe' megállunk,
Fényes ragyogással, áldó szeretettel,
Egy kis falu végső háza fölött...
— De visszafelé csak!

Mert ha menőbe' visz arra az utam:
Óh — tudom ott maradok!
A köny, mi utánam ez estén,
Édes anyám szemébe' ragyog,
Nekem ezerszer fényesebb lesz:
Mint a nagy égnek minden csillaga!
S az az ott ölelő szeretet,
Ugy oda kötne engemet,
Hogy az egész világot elfeledném...
Vagy ott találnám széles e világot?
Ragyogó napkeletestől,
— E csendes nádföld alatt...
Karácsony édes, nyájas éjszakáján!

Szabolcska Mihály.

Uj honossági törvényt kérek!

— Levél Bródy Sándorhoz. —

Tavaly, ép karácsony napján történt, beállt hozzám jókor reggel a szabóm és minden köszöntés nélkül odalöki elém a rófnyi hosszú számlát.

Nézem azt az embert és töröm a fejemet, hogy mit akar? Hisz ma nincs elseje, amikor a redaktor néha pénzt is lát. Vagy talán új módja akar ez lenni a „Krisztkindli“-nek?
— Fizesse ki! — szólott röviden, minden kételyeimet eloszlátva.

— De kedves majster ur, nem értem...
— Akár érti, akár nem, fizessen! Nem hitelezek többé olyan embernek, aki rászedett, megcsalt!

— Én csaltam meg? —
— Ugy van! Vagy talán nem mondta az ur, hogy magyar író? Vagy talán nem ennek a révén dolgoztam én hitelbe az urnak?
— Elismerem érdemeit a magyar irodalom körül, majster uram — szólottam meghatóttan — de nem látom be, mennyiben csaltam volna meg ezzel...
— Nem-e? Hisz az ur nem is magyar író — szólt ő gunyosan. — Tölem lehet az ur bankár, földbirtokos, tőkepénzes...
— Bár csak az volnék! — sóhajtottam szivem mélyéből.

— ...de magyar író soha sem volt! Én csak azért hiteleztem az urnak, mivel magyar írónak adta ki magát. Hát fizessen azonnal, vagy beperlem.

— Jól van, jól, hát fizetek, de mondja meg legalább, miből következett, hogy én nem volnék magyar író?
— Ebből ni! — válaszolt ő gyorsan és kivette az „Ország-világ” karácsonyi számát. Lássá, mi van a címlapra írva? Az, hogy ebben a számban valamennyi valamire való magyar írótl volna dolgozat és fotográfia. Már pedig én hiába keresem az urnak akár a dolgozatát, akár a fizimiskáját! az ur tehát sem nem jóra való, sem nem magyar író!

Lesújtva ezen logika által, pár pillanatig elgondolkoztam, aztán hirtelen egy jó eszmém támadt. (Ebből is látszik, hogy néha mégis író vagyok.)
— Kedves majster uram, — csitítottam a tü emberét, — tudja ön, mi az a statisztika?
— Tudja a kő!
— No hát, ez a statisztika a napnál fényesebben bizonyítja, hogy Magyarhonban, az asszonyokat nem is számítva, százötvenezer író van. Mivel pedig ebben a képes újságban egyszerre csak ötven férft el, eliheti szavamra, hogy én is ott leszek valahol a többi 149.950 között.
Ebben a pillanatban lépett be a feleségem, a ki az egész beszélgetést a szomszéd-szobából végig hallgatta. Igazi asszonyi fűrfangal sietett segítségemre.
— Aztán tudja, majster uram — mondá nyájasan mosolyogva — az én uram nem is amolyan író, hanem újságíró. A jövő hónapban kiadnak majd egy külön lapot: abban benne lesz ő is.
Ennyi kapacitálásnak nem állhatott ellen a majster. Fölvette a számlát és elballagott. De az ajtóban megállott és fenyegető hangnnyomattal szólott vissza:
— Aztán visszajövök ám a jövő hónapban! Alig hogy elment, a legnagyobb rémülettel támadtam a feleségemre:
— Te szerencsétlen, miért tetted ezt velem? A 149.950 író közt valahogy meghuzhattam volna magamat egynehány évig, de miután te hírlapírónak jelentetted föl, ez a bős szabó követelni fogja az arcképeimet.
— Meglesz! — biztosított az asszony. — A „Magyar Salon” kiadja a jövő hónapban a hírlapírók képmásait, te pedig csak elég jó barátságban vagy Hevesi Jóskaival, hogy belekerülj? Aztán elég rég irsz már abba a lapba, hogy elismerjenek hírlapírónak.
Ez vigasztalt. Időközben megessett velem az a véletlen, hogy egy könyvet kiadtam, s egy darabom pályadíjat nyert. Ez csak talán elég lesz számomra az utat egyenetlen Hevesi Jóska szívéhez. Már a fotográfiámat is elkészítettem, hogy meg legyen, ha kéri.
De nem kérték! Megjelent a „Magyar Salon” jelzett füzeté — én kimaradtam. Reszkette vártam egész nap a majster megjelenését. Estefelé köszöntött be a legsötétebb arccsal és a leggunyosabb vigyorgással.
— Aztán még mindig hírlapos írónak tekinzik magát kiadni? — kérdezte erős hangsúllyal.
— Már nem, mert azóta avasziroztam — válaszoltam elszánt vakmerőséggel, — mióta könyvem kijött és darabom pályadíjat nyert eléltették. Most már fiatal és tehetséges író vagyok.

elgondolkoztam, aztán hirtelen egy jó eszmém támadt. (Ebből is látszik, hogy néha mégis író vagyok.)

— Kedves majster uram, — csitítottam a tü emberét, — tudja ön, mi az a statisztika?
— Tudja a kő!
— No hát, ez a statisztika a napnál fényesebben bizonyítja, hogy Magyarhonban, az asszonyokat nem is számítva, százötvenezer író van. Mivel pedig ebben a képes újságban egyszerre csak ötven férft el, eliheti szavamra, hogy én is ott leszek valahol a többi 149.950 között.

Ebben a pillanatban lépett be a feleségem, a ki az egész beszélgetést a szomszéd-szobából végig hallgatta. Igazi asszonyi fűrfangal sietett segítségemre.
— Aztán tudja, majster uram — mondá nyájasan mosolyogva — az én uram nem is amolyan író, hanem újságíró. A jövő hónapban kiadnak majd egy külön lapot: abban benne lesz ő is.

Ennyi kapacitálásnak nem állhatott ellen a majster. Fölvette a számlát és elballagott. De az ajtóban megállott és fenyegető hangnnyomattal szólott vissza:

— Aztán visszajövök ám a jövő hónapban! Alig hogy elment, a legnagyobb rémülettel támadtam a feleségemre:

— Te szerencsétlen, miért tetted ezt velem? A 149.950 író közt valahogy meghuzhattam volna magamat egynehány évig, de miután te hírlapírónak jelentetted föl, ez a bős szabó követelni fogja az arcképeimet.

— Meglesz! — biztosított az asszony. — A „Magyar Salon” kiadja a jövő hónapban a hírlapírók képmásait, te pedig csak elég jó barátságban vagy Hevesi Jóskaival, hogy belekerülj? Aztán elég rég irsz már abba a lapba, hogy elismerjenek hírlapírónak.

Ez vigasztalt. Időközben megessett velem az a véletlen, hogy egy könyvet kiadtam, s egy darabom pályadíjat nyert. Ez csak talán elég lesz számomra az utat egyenetlen Hevesi Jóska szívéhez. Már a fotográfiámat is elkészítettem, hogy meg legyen, ha kéri.

De nem kérték! Megjelent a „Magyar Salon” jelzett füzeté — én kimaradtam. Reszkette vártam egész nap a majster megjelenését. Estefelé köszöntött be a legsötétebb arccsal és a leggunyosabb vigyorgással.

— Aztán még mindig hírlapos írónak tekinzik magát kiadni? — kérdezte erős hangsúllyal.

— Már nem, mert azóta avasziroztam — válaszoltam elszánt vakmerőséggel, — mióta könyvem kijött és darabom pályadíjat nyert eléltették. Most már fiatal és tehetséges író vagyok.

S nagyobb bizonyág kedvéért megmutattam neki ugyancsak a „Magyar Salon”-nak kritikáját, melyben azt mondja, hogy kötetem „helyet biztosít nekem a tehetséges fiatal magyar írók sorában.”

Ez győzött. A majster csupán még egy pillanatig állott gondolkozza, s így szólott:

— Aztán, mikor kerülhet sorra a képes lapban?

— Talán jövő karácsonykor, válaszoltam dobogó szívvvel.

— Várok addig!

... S most, kedves barátom, ajtó előtt van a karácsony. Elöttem fekszik az „Ország Világ” karácsonyi száma, mely megint „az utolsó tíz esztendőben támadt nemzedéket mutatja be arcképekben és írásban. Csupa „fiatal író” — de én nem vagyok köztük!”

Benedek Elek, Benedek Elek, miért tevéd ezt velem!

Mit mondjak én most a szabómnak, ha újra elém áll?

Csupán egy vigasztal, kedves barátom: hogy Ön sincs a fiatal írók közt. Önt is kihagyta Benedek Elek. Pedig Ön még fiatalabb mint én.

Tegyükünk va amit! Mert hogy az írói honosság elve a mi személyünkben eklatánsul meg van sértve, ahhoz nem fér semmi kétey.

Nem vagyok régi író, nem vagyok hírlapíró, nem vagyok fiatal író: de hát akkor mi vagyok s különösen h o v a l ó vagyok?

... Tanuljunk üldözőinktől. Mikor Benedek Elek a 25. paragrafus alkalmából ott hagyta a szabadelvű pártot, ő és Hock János egy külön pártot alakítottak, amely két emberből állott. (Nagyon szépen és szellemesen volt ez leírva az „Ország-Világ”-ban.)

Alakítsunk hát mi is egy külön irodalmi klubot, amelyben mi osztogatjuk az irodalmi elismerést; amelyben mi osztályozzuk „régí író”, „fiatal író”, „hírlapíró”, vagy „tehetséges író”-e valaki.

Aztán benyújtunk a klub nevében egy pe-

ticziót a képviselőházhoz, melyben új honossági törvényt kérünk a hazátlanul maradt skriblerék számára.

Jó lesz?

Tábori Róbert.

Ti vagytok itt?

— Hngó Viktor. —

Ti vagytok itt, szerelmem, ifjuságom?
A régi fény: utolag égni látom?
Milyen boldogság! Hogyan reszkettek!
Legyetek velem, csak egy árva napra.
Maradjatok! Hadd rejtszom magamba,
Hadd síjjak, hadd zokogjak veletek!

Tizenhöz éves voltam, telve vágygyal,
Jött a reményes csóbitó dalával,
S egy lányt hozott szívennek csillagul;
Mily boldogság, mily üdv volt érte égni!
Gyermek valék, ki előtt most a férfi
Szemét lesttve, némán elpirul.

Oh! vesztett üdvök s álmod szép órái!
Esténki: jöttél lázas szívvvel vární,
Csókkal borított lehalt keztyűjű!
Akarni mindent: hirt, nevet, hatalmat,
Szomjazni, mit a föld s az ég csak adhat,
És a világban hitelt jární szét!

Most látok, érzek és tudok. Mi haszna?
Szobámát kevés ábránd látogatja;
Ha jön egy: ajtóim nyitörög bele.
A gyó.s időnek mért nincs oly hatalma
Hogy anyi emlék üdvével rohanva
Megállna gyakran s visszaintene?

Mit tettem én tinektek, ifjú évek.
Hogy ily galádul gyorsan elűntek,
Hívén: elégedetlen hagytok el?
Most hogy már nem jöhettek többé vissza,
Oly szép előttem bájatoknak titka,
S a fény, mit hervadt arczotok visel!

Az édes multnak vonzó, tisztá képe
Félem jön olykor hóféhr mezebe,
Remegve nézem, a mint közeleg;
Megállítom, de kibán égő könnyem
Csak tint ábrándok foszlányára csöppen,
Miket az ősi szél e'ém vetett.

Felédjünk! Oh! ha ifjuságunk halva,
Rábizhatjuk magunkat a viharra,
Mely ismeretlen semmisségbe von;
Mítváik problémá: mit hagyunk mi hátra?
Az ember jár, boldogja a szép világba',
S nem hagyja árnyékát se' a falon...

Endrődi Sándor.

A SZINPADI TRÉMÁRÓL.

Írta: KOPÁCSY JULISKA.

Nem kényerem az írás művészete. Nem értek hozzá. A szerkesztő ur lelke rajta, ha most mégis kontárkodásra adom magamat. Hódolok a lapok karácsonyi divatjának s én is írok.

Mit is mondott? Miről írjak?
— A trémáról.

Ezt célzásnak vehetném, de végre is azt gondolom, nem szégyen, ha egy fiatal színészné bevallja, hogy bizony ő ismeri, tudja, mi az a szinpadi tréma.
Hogy aztán írni is tudok-e róla, az már kétséges.

A tréma, azt hiszem, műszó, mely kifejez mindent a mi gyötrelmet a zavar, kezdetlegeség, ijedtség, megilletődés, aggodalom, láz ébreszt a színészen, mikor a lámpák elé kilép.

Tapasztalt öreg művészektl kérdeztem, hogy megszünik-e a tréma valamikor s ök azt felelték, hogy nem szünik meg: csak ideje, helye, módja változik, mint a hideglelésnek. Némelyek akkor elfogódottak, mikor még a kulisszák között jelenésüket várják, mások miatt a végső fileikbe csendül, s legnagyobbre akkor, mikor a néző téren ünnepi hangulat uralkodik, vagy ösmeretlen publikum elé lépnek.

Én a kulisszák között trémázom. Érzem, hogy a festék alatt is sápadt lesz az arcom, a szívem egy nagyot dobban s mikor a végszóra be kell sietnem a szinpadra, már önkénytelenül is keresztesz vetek magamra. Ezt, ugy tudom, minden pályatársnom megteszi. Később, mikor a szereplés, ének, játék meletitni, érdekelni kezd s a nézőtérrel egy-két barátságos arcz mosolygása bátorít, lassan-lassan visszanyerem az öntudatom s megszünik a trémám, — másnap estig a következő fellépés első jelenéséig.

Különbön azt tartom, hogyha van olyan színész vagy színésznő, a ki nincs megilletődve a szinpadra léptekor, ugy az valójában csak mesterember számba megy. Van a szinpad levegőjében, a gázlángok fényében, az egyenletesen beosztott padok sorrendjében, a közönség érdeklődésében valami ilheterszerű, a mi együttvéve harmónikus hatást gyakorol, rendkívülivé teszi a helyzetet, s elfogódottá teszi a szívet.

Mikor aztán megszünik a tréma, s valami néma, télen jelenés következik, akkor a szereplő felcsap közönségnek, s szereplőknek nézi a közönséget. Mert a közönség nagyon érdekesen játszik: Dramában meghatott, s gyakran könyező szeméit törli, vigjátékban mosolyog, bohózatban kacag s operettében a taktust ütí. Érdekes azt látni, s a ki látja az már nem trémázik.

Ez a látás a tréma hőmérője. Van a ki a tréma alatt megüvegesedett szemével a közönséget egyáltalán nem látja, van a ki előtt tánczolkol az emberfejek, van, a kit egy fej zavar meg, (nehogy szívet is tessék érteni) de ha a tréma hőmérője már 0 fokra leszállott, azt már nem zavarja semmi, senki, az mindenkit lát, s ha akarja, meg ha ügyes (meg néha ha a j u t a l o m j á t é k a következík) mindenkinek tud juttatni egy pillantást, vagy egy mosolyt.

Ne ítéljenek meg kérem, én már előbb megvallottam, hogy még én trémázom, de hogy melyik fokon áll a trémám hőmérője, azt nem árulom el.

Tessék kitalálni.

NAP LENYUGTA.

Melenzve állok hegytetőn

Az alkony fényében —

S az eltűnő nap fényét

Tűségi két szemem.

Még v szanéz, még visszarel

Egy lángoló sugárt

S bibófényben fűrészi meg

A kiélt láthatát.

Majd eltűnik, nyugvóra száll

A fényes égi test. —

Felfő az alkony csillaga

S lassan beáll az est.

Egy tűnnek el eml' kénk.

A bodog, szép napok —

S rájuk gondolva, könnyezünk,

Bár csillagunk ragyog.

PALOTAI PIROSKA.*

„Hajnal után két héttel.”

Írta: R. P. O.

Amelie 16 esztendő bájós, felette kedves és nagyon gazdag leány volt, alig mutaták be a nagyvilágnak, már is heves ostromot intézett egy rokonszenves fiatal ember gyermek szívének. Géza, ez volt az imádó neve, igen csinos és elegáns férfi volt, eléggé szép hivatalbeli állást foglalt el, de legfőbb érdeme mindenesetre az volt, hogy kilenczágú korona fényeskedett nevé fölött. A szerény, ildomos ember nem hivalkodott grófi czimerével, azonban feltélenül vonzóvá és szívesen látottá ez tevé épen őt a vidéki város előkelőbb köreiben.

Géza megkérte Amelie kezét és a mama nyomban megadta beleegyezését, miután ő, a jó asszony rendkívüli módon rajongott a nagy czimek után s így egy-két hét múlva az ifjú pár egybekelt.

Mindjárt kezdetben pazar, fényes életet folytattak, a fiatal asszonyka szép hozomány megadta hozzá a költséget, azonkívül a jó mama, a ki semmi áron sem akart elvonva élni dédelgetett leányától, szintén hozzá járult vagyonával a csillogó háztartás költségeihez.

A fiatal férj a pompa és az anyagi jólét közepette igen jól érezte magát és gyöngéd, bájos neje iránti szerelme napról-napra fokozóltt.

* A budapesti nemzeti színház volt kedves tagja, jelenleg szintársulatunk művésznője: Palotai Piroška kisasszony, mint ezen hangulatos kis költemény is mutatja — gyöngéd költői lelkületét nemcsak a szinpadon tudja csillogtatni — hanem dalba is tudja önteni

Nagyon szép és megindító házas élet lett volna ez, ha nincs folyton közöttük az anyós, mert hiába nem csak a vigjátékokban találhatók meg a gonosz anyósok, a kik sántánlag keresték el a férjek életét. A napamasszony jobban szerette a világias életet, dacára vénségének, mint fiatal leánya.

A férj egy ízben erősebb hűlés következtében fekvő beteg lett, az asszonyka pedig már megrettenve volt az előkészületeket a saison legényesebb bájára. Remegő szívvel kérte férjét, hogy engedje őt elmenni a vigalomra. A férj homlokát redők vonták össze, de nem állt ellent a kérelemnek.

Az asszonyka az este ragyogott, tánczolt, nevetett és szilajon repült tova a fényes parquetten a szédítő keringő forgatagában. Hát hol van a szép asszony férje? — ez a kérdés morajlott fel a kívánsiak között és nyomában a rozsz akaratú mende-mondák következtek.

— Asszonyom, — mondá másnap a sértődés hangján Géza a kedélyes anyósának, — a mit Amelie tegnap velem szemben elkövetett, az nagy szívtelenség, de fiatalosága mentése lehet, — azonban önmagát minden áron erősebbnek kellett volna lennie, mint én valek s az alapján jóindulatú lényt attól a tettétől eltántorítani. Higgye meg, az a tegnapi esemény nagyon megsebezte szívemet.

E naptól fogva a mulatni vágyó anya nagy ellensége lett leánya férjének, a viszály fokozódott és egy napon az önéretében mélyen sértett férfiú erőlyesen lépett fel nejevel szemben.

— Határozzon Amelie, tudja, hogy lelmem mélyéből szeretem, bár az öntől való elválás gondolata gyötrelmesebb reám nézve mindennél, mégis fel kell önt szőlitanom, miután anyja méltatlanságát nem tudom továbbra elviselni, hogy határozott sorsunk felett, vagy jön velem, vagy itt marad anyja házában.

— Oh anyámat sohasem hagyom el, nem, a világ bármely férfiáért sem. Nem megyek önnel.

Géza ott hagyta nejét. A váló per kezdetét vette.

A fiatal asszonyban fölébredt a dac, a makrancosság, mulatni fog és megmutatja annak az embernek, hogy nem kesereg utána. Majd lebonyolódik a válóper és ő megint férjhez megy egy méltóbb, egy minden tekintetben kiválóbb emberhez. Mulatott, tánczolt, végig járta a fővárosban anyja kíséretében a sorvasztó, emésztő mulatságokat gyors egymásutánban, és szép vagyona egy egész sereg párti-vadászt toborzott össze körülötte, mennyi ostoba phrázis, banális bók, conventionalis szertartásosság vette őt körül a számító és ravasz emberek e megfeszült harcában.

Minden mulatságból ellankadtan, elsenyedten tért vissza és midőn magára maradt, heves fuldokló zokogás fakadt fel egész önkénytelenül szenvedő szívéből. Felugrott ágyából, elszaladt a dajka szobába és tédre rogyott kis fiacskája bölcsője mellett. Nem voltak képek azok a világius sürgős forgás mámorában elért léha sikerek benne a lelkiismeret szavát ellhanggattatni. Azok a csélesap udvariok egyike sem ért annyit, mint az ő Gézája, az a büszke és akaratos ember. És 7 év után elviszi majd töle fiát is. Minő örvény, minő sötétség, Rémitó lelki küzdelem gyötörte és halványította el a busongó Ameliet.

Már négy hónapja élt elváltan férjétől, midőn a keblében dúló harc legyőzte akaratos büszkeségét. Zord éjnek idején oda futott íróasztalához és hamarosan írta ezen szavakat.

— Géza, büszkeséggem megtört a határtalan szenvedések súlya alatt, most tudom csak, minő nagylelkű férfiú ön, oly ösztönöz sajnálom, hogy megbántottam, miszerint elég vakmerő vagyok boconátat kikérni megbocsáthatatlan vétkemért. De ha szívében uralom van irántam, sürgönyözzék meg, hogy őszinte megbánásom megindította önt és én már holnap megköszönöm anyámtól, hogy örökre boldogok lehessünk.

Amelie megkapván a biztató választ, csakugyan férjéhez szökött gyermekével együtt. Azóta boldogságuk megmérhetetlen.

TEMETŐBEN.

Őszi komor estén
Temetőben járok —
Köröttem zizegnek
A szalma virágok.

Akár merre megyek,
Ezt a hangot hallom.
Ugy zuznak, zizegnek
Mindenik sírhalmom.

Mint hogyha e hangnak
Értelme is volna,
Mintha sírből jönne,
Mintha nekem szólina.

Mintha azt susognak
Rengő-bingó ágon
Hát ez mit keres még
Ott fenn a világon?
Romaszöki Gusztáv.

A karácsonyi ajándék.

— Elbeszélés. —
Írta: Péter Gábor.

A jó édes anya meghalt, letették a hideg sírba, behantolták s aztán elfeledték. A két kis árva zokogva tért meg az apai házba; szomorúan néztek egymásra, majd az édes apára, ki

busan simogatta meg gyenge orcáikat s aztán sírnak mind a hárman. A férfi egész boldogságát vesztette el, s a gyermekek sem vesztették el kevesebbet. Hiszen édes anyja csak egy van; anyai szeretetet, gondosságot nem sírhat vissza semmi fájdalom. Ki apát veszít csak félig árva, mert az anyai szeretet pótolhatja a vesztéséget; de a ki anyját veszti el, egész árva az, mert azt a szeretetet, hűséget nem találhatja fel többé soha.

Idők multával az apa bánata enyhült, hanem a két kis árva gyakran kijárt ahoz a kisdud sírhoz, mely alatt a hű anyja porladozik. Virággal ültették, könyvekkel áztatták a barna rögöt; hívogatták, költöztek az alvót, hiszen oly igen érzik az anyai szeretet melegének szükségét, oly igen érzik egy szeretet teljes szív hiányát.

Egyszer aztán az apa letette a gyászt s elkezdte biztatni kicsinyeit, hogy hozzák nekik anyát, jót mint a másik volt, ki úgy fogja őket szeretni, ápolgatni, becézgetni, mint az a másik. — A gyermekszív — bár sajogva vágódott még azután a mási k után, reménykedve várta az apai ígéret teljesülését.

És az apa hozott nekik anyát. Szép volt, fiatal volt, ki a nagyváros zaját, a csendes falusi élettel csak azért cserélte fel, hogy asszony lehessen.

Története a régi történet. Szeretett, de mert hű és kaczer volt, a hű szárnyaira vette s jegyese ott hagyta. Dühében, hogy sértett hiúságának elégtételt adjon, férjhez ment a legelőszőh, a ki megkérte s lett özvegyembernek, itju felesége, két kis árvának mostoha anyja.

Igazán mostoha lett. No de asszony lett. A faluban aztán nem sokára támadt suttogás, járt a hír nagyitokban szájról szájra, hogy az új asszony férjét nem szereti, gyermekeit meg épen gyűlöli. Űzi — veri az árvaakat s hogy a férj, ki mindezt tudja, látja, burában kerül a házat s ivásnak adta magát.

Az árvaak mint üldözött özikék küszöbről küszöbré járnak s könyöröltes szívek viselnek gondot rájuk, s adnak nekik egy-egy darab kenyert. Az apa naphosszat el van a háztól, mert sokkal gyávább, semhogy véget tudna vetni a házában folyó orriáknak.

Mert a régi imádó, kinek a kaczer leány nem kellett feleségnek, gyakran kirándul látogatóba s az asszony csókjait, öleléseit a férj elől elrabolja.

Karácsony este van. Hideg havas idő, a fák zuzos galyait csörtetve veri össze az északi szél. Behallik a faluba a mezei vadak üvöltése, melyeket az inség és hideg, az emberek lakóhelyéhez közeladni kényszerít. Az utzakön gyorsan siet tova egy-két elkésett ember, mert hiszen ezen estét mindenki mint családi ünnepet otthon tölti el.

Hát a két árvának hol van az otthona? A szivtelen asszony mulat, döszöl kedvesével. Az apa korcsban iszik, s a két árva az utcán didereg s csak az ablakon át nézik azt az asszonyt ott bent, ki bűnös mámortól elkapatva, s bortól hevülve, szenvedélyesen csókolja azt az ideget. Szemökből pergő könyvek jégé fagnak arczaikon s egymást átölelve siratják elhagyott árvaságukat.

A furia meglátja az ablakon betekintő gyermekeket s dühösen ordít rájuk, a miért mernek leskelődni. A férfi látszólag kérelmei, de ezzel csak amannak dühét fokozza. Hagyd azokat a szegény gyermekeket a melegre jönni, hiszen karácsony este van s ilyenkor a legszegényebb is kap valami ajándékot.

— Ugy? ajándékot? Örüjnek az asszony, na azt majd mindjárt adok én nekik! S ezzel kirohan az utcára a kezében levő késsel s ott megkapván a két megrémült gyermeket, vonszolja azokat maga után, végig az utcán, egyenesen a temetőnek.

Az árvaak ajkán megfagyott a hang s a turia káromlását elnyelte a vihar zúgása. Arca ördögien eltörzül s a ki e perczben látná, halálra rémülne tőle. Gyertek, csinálók nektek jó meleg fekhelyet, a hol nem lesztek többé utamban, oh ne féljétek, hiszen ott lesz az a másik drága jó anyátok, a ki után olyan nagyon vágyódtok mindig. Örült kacagása messze hallik az éjben, a mint a sírhalmok között meglelte azt a sírt a mit keresett.

Hanem a mint odaért, szeméi ijedten meredtek ki, térdre megrögyött, mert a sírhalmoról egy fehér lepelbe burkolt alak emelkedett fel, mint egy visszajáró lélek s karját a szivtelen asszony felé emelve, rákiáltott: megállj istentelen!

E látvány oly iszonyu hatással volt a bortól, szenvedélytől elvakult asszony túlfeszített idegeire, hogy abban a perczen mint villámsújtott, holtan onlott össze.

Pedig nem történt semmi csuda. A falu boldogja, egy vén leány volt ez a kísérteties alak. Kőbor Erzsóknak hívták. Igen vén volt már, mert a mostani ivadéknak nem is emlékezett ifjuságára. Rőgeszméje volt, hogy a Jósokját keresi; ebből aztán élettörténetére is lehet következtetni. Különbözn ártatlan téboly volt az, a mi elméjétől megfosztotta. A falu kegyelméből élt, itt is ott is nyugtattak neki valamit. Örökké kőborgott, kereste régi szeretőt. Bejárta a mezőt, erdőt, temetőt, szóval a határnak minden zugát. Éjjel, vagy nappal, esőben, hóban, zivatarban, az neki mindegy volt. Ilyen kőbor utjából jött akkor is haza a temetőn keresztül, s ott fáradtan dőlt le épen azon sírra, melyről felkelni láttuk. Nem is volt rajta egyéb fehér lepel, mint a rátagyott hó. A mostoha átkai, a két gyermek síró könyörgése felébreszték fásultságából s aztán a történet, a mit láttunk.

— A korcsmaajtó nagy robajjal nyílik ki s Erzsók a két árvaát kézen vezetve áll meg a küszöbön... Elhoztam neked a karácsonyi

ajándékot Mihály, rikácsolá a vén bolond, itt a két gyermeked, viseld gondjaidat jobban; a feleséged pedig oda kint fekszik a temetőben, — ez a bolond Erzsók ajándéka! Ezzel a két gyermeket ott hagyván eltűnt az éji zivatarban.

Többit aztán elmondták a gyermekek. Mihály megszabadult ördögötől s lett belőle ismét rendes, munkás ember, a ki csak gyermekeinek élt s minden törekvése az volt, hogy elfeledtesse azokkal azt, hogy árva.

SZÜLŐFÖLDEMEN.

Váradi Antaltól.

Meglátogattam azt a kis falut, A mely alatt kis ének habja fut S kopár hegyek körözte bus vidéke Oly csendes, mint a temetői béke... A kis falut, a melynek végében Egy sor halott, — testvér, rokon — pihen S nem látogatja őket senki, senki A sír-írast alig-alig veszem ki... A temetőn túl m lom zakatol A régi gazda Isten tudja, hol? Lakói, a kik benne éltek régen Már ott pihennek, ott a faluvégen. S takarja őket rög, sötét, kemény... E kicsi há ban, itt születtem én.

Belépek. Minden olyan idegen. Egész világom itt volt idebenn. Ott állt kis ágyam. — E kis ablakon Anyám karján néztem, sokszor nagyon, Mint bölöngt az udvar vén fűzfája S hogy száll madár, bubos galamb reája S mikor süvöltve sirt ott kint a szél Fölmelegedtem anyám keblénél. Vén óra ketyegett ott a falon, Az altatót el sokszor Lehunyom Könyves szemem, hogy hátha, hátha, hátha Negyedfél évti ed letűnt korába Bár szürkül fóm az esztendőök haladtán A gyermekkort még visszaálmodhatnám?

S ketyeg megint az ócska, régi óra... Ott kinn a nap most hajlik nyugovóra. A hazatérő nyáj amott kolompol... S azok is a gyepes, vén sírhalmoból, A régen alvók, visszatérvén hozzám Az elmult évek egy-egy percét hozván, S eljászom a virágos domb alatt Eltemetett gyermekjatekimat... S mikor kigyult arcommal hazatértek, Mosolygának rám a kicsiny testvérek, Apám kezével homlokom simítja, Anyám meg felkap keblére szorítva Mind együtt vannak a drágák, a jók, Testvér, apai kéz, anyai csók...

Nem... nem lehet, hogy mindez elenyészzen, Az apa-kéz nem porlad el egészen. A rokonszivek hamva visszajár Kezgetve hozza arany-napsugár S most a lecsorduló könyvespepen át, Látom apám mosolygó homlokát, Nem, nem halt, nem mult, nem tűnt el egészen, Aldó kezét a homlokomon érzem... Ó bár ne vonta volna el Ez áldó jobbot, sujtó kezével A vézet... ó bár hagyta volna meg Hiv tamszul a lét küzdelmeinek; Tán akkor emeltem fölve harczólnék. Mosolygóni tudnék, talán ifjabb volnék S harmagczőt év megannyi pillanat — Nem hntené ezüsttel hajmat.

Elmult... Mert minden elhangzik s lehervad. Alig hajnalott „má"-nk — már csupán „tegnap" S a „holnap" kétes, borongós ködébe. Merül szemünk... és „holnap" tán már vége Hát legyen úgy... de bármily messze van A nagy jövődő fátalóiban Az elenyésző „holnap"... egy látom, A vén fűz hajló lombját s ide vágyom, S a kis malomnak zugó keletését A régi óra lassu ketyenesét Végkép feledni — soha sem tudom, Tán még a sírban is — azt hallgatom...

Szép temetések.

Bródy Sándortól.

Szép temetést csak kettőt láttam; mind a kettőt falun.

Az egyik: hat éves kis leány utolsó útja, alföldi kis oláh községben késő tavasszal.

A falu egyetlenegy széles és hosszú utca, melybe északról, délről bemosolygott a mező vadvirágos képe. Roz ok illatával egyre ki s be járt a szél az egyforma házak között és a nagy kakukfatáblák odakintról megindulának és betörték a szekérutra, sőt egy-egy kékes pásztjuk felverte a kapuk elejét is. A mező volt ez az egész község, csak a nagy és régi akácok erősítették az emberek jusát.

Fagy lehetett itt márcziusban, mert a kései gyümölcs-fák csak most virágoztak egyszerre a korai akáccsal. És a fehér virágok tömege megteküdte a zsuputatókat, barackvirágos galyak törtek ki a sötény föött, a letört akácvirágok hervettek száaszét. És egymással örszekeveredő, egykppen fehér alapszínű virágtegnerek olyan volt az illata, mint a tömjének és mintha láthatatlan tömjéntartókból, hlvány-lila gőze szálla fel az egyszerre erős s ugyanakkor napsütéses levegőben.

A hitébreező, szédítő illat ott imbolygott a kicsiny falu, az egyetlen nagy utca fölött és fátyla alatt, csak ott szakadt el hirtelen, a hol a mező égének tisztja kékje diadalmasan, szélesen, magasan felragyogott. Olyan fényesen, hogy szürke, szinte sötét alakoknak látszóttak azok a fehér ruhás kis éányok, kik a felvégről közeledtek lassan-lassan letelé. Fel- és eltűnnek a gödrös uton, most egészen lesüppednek, pillanatokig nem látom őket.

Valami régi kiszáradt patak medre lehetett a mélység, a honnan egyszerre felbukkantak ismét. Fehérvirágos kőkegybokrok mögül váltak ki, olyan sejtelmesen, hogy messziről úgy látszott, mintha a fehér bokrok indultak volna meg.

Hat kis parasztleány volt, ünnepi díszben. Valamit hoztak, a mi messziről olybá tetszett, mintha egy szép sárca zsup volna. Hanem a mint közelebb-közelebb értek, láttam, hogy nem az, hanem narancsszínre fesített kicsiny koporsó.

Temettek. A kis-termetű pópa levett kalappal jött elő. Oldalt egy apró paraszt fiu, kezében kivont régi miniatúr karddal, melynek hegyére egy ciztom volt ezurva, éányok halottas szertartásának különössége ezen a vidéken. Aztán a gyászolók is ott jöttek hátul, ifju és öreg asszonyok, leginkább rikító kartonruhában és egy férfi a vásárnapi kötösében.

Minden ünnepies, de semmi sem volt gyászos ebben a halottas szertartásban. A pópa komoly arca, a gyászoló asszonyok képei, közöttük az egyetlen férfival, ki fejük fölött mérlegelve nézte a gyümölcsfákat, vitézkedő kis fiu és pajtsái, mindnyáján oly egészséges bronzszínek, a mező valamennyi munkása ilyenkor tavasszal, a mikor a napnak foga van.

Es a hat kis leány! Frissek, tiszták és valamennyien szépek, mint a hat-nyolcz éves gyermekleányok majdnem kivétel nélkül. — Belső ártatlanságuk kisugárzik arcukon és fiomná teszi a később durva vonásokat és még ennek fényessége vonja be az arcot, nem látod a nagyon is erős szemöldököt, a nentelen kis állat, az egykor széles és husos száj most csak kedvesen duzzadt meg. Csupa öntudatlan boldogság, ártatlan ragyogás, hűség nélkül való tetszelgés mind a hat. Olyan jó nekik, hogy vihetnek valamit, hogy új ruha van rajtuk, a hajjukban csimált virág, mennek az utcán, a kapukból nézik őket és a kis Diarkadiu kardot visz a kezében és azon ciztom van.

Hasonlatosak az alma most nyíló virágához, mely nyitván és illatozván, nem gondolkodik arról, hogy majd mindennek vége lesz, mert ennekelőtte is így volt: virágnylást követte virághervadás. Hasonlatosak azok a kis táranójukhoz, ki ünnepi ruhájában összetett kézzel fekszik szines koporsójában. Az élet és gondolatok mérge, mely ebben van, hogy „én" még szunnyad bennök és nem tudják a halált, mint nem tudja az almavirág és e mint nem tudja, a kicsiny halott szines koporsójában.

Minden, a mi temetési menet közt elterült, maga volt az élet — tavaszi mohóságban, tomboló, májusi győzelmségével. De azért bizonynal akadt egy-egy, a kis lányok között, ki így szolt magában: „Szidi meghalt és egy másik, a ki így gondolkozott: „és most kivisszük a temetőbe." De azt mindannyian vidámak voltak s bizonynal nem félközött szivükben a halál ama rettenetes gondolata, mely szinte megöjti azokat, kikben kibontott szárnnyal repdesik, vergődik az „én" És a nagyok között is gyümölcsfákat néző emberen — a kis halott apja lehetett — és a asszonyokon, kik között bizonynal ott volt a Szidácska anyja is, nem volt nyoma sem annak a legnagyobb fájdalomnak, melyet csak a gyermekét temető szülő arcán lehet föllelni. Bizonynal voltak az asszonyok között szomorúak is, nem egy szidhatta magában az orvost, valamelyik mondhatta: „én szoltam, hogy jó lesz elmenni az ottlakai javas asszonyhoz; nem mentek!" És az anya bensejében talán sirt, siratta, mert kedves és szép volt, már eljárt a dászkaához: és sőt, még árpakását tudott hozni a kisboltból... De én a gyötrelmek gyötrelmét kerestem és eszembe jutott, a mit egy sok gyermekű szegény zsidótól hallottam egyszer: Rettenetes, ha az embernek gyermekei vannak, mert meg is halhatnak!

A kicsiny menst elhaladt előttem és elérte a házsorok végét, a hol egy nagy gyümölcsös kezdődött. A nagy gyümölcsös — a falu temetője. Csupa pást, csak itt-ott egy sirhant szinesre festett fejfája. Még csak gazdjája se volt és a hol véget ért, kezdődött apró jószá-gok pázsitja, csupa szin, szemképrázató tarkasok Selyemsárga kacskák, libuskák, pipac-foltok között lib-pásztor-áynak veres kezdője, piros arczái. Minden mozgott. És minden a májusi nap ama ragyogásában, meghazudtolja a halált s a fehér ruhás kis leányok pártjára kel.

Nincs is itt temetés és nincs senki halott és a kis Szida, kit leeresztenek a friss, porhanyó földbe, nem egyéb, mint egy gyümölcsfa virága, melyet valami sebes eső le választott kocsányáról s leverte a földre. Egyik sem tudja, hogy el kell válnia, egyik sem érzi, hogy meg kell halnia. És egyik sem tudott gondolkodni arról, mi lesz azután — vele.

Egy pár lépéseről néztem, a mint a koporsót beföldelték és a sírt felhantolták. És arra gondoltam, milyen jó lett volna meghalni és eltemettetni így!

A másik szép temetésére egy nekem különösen kedves falusi harang tett figyelmessé. Délben szólalt meg, a mikor nem szokott, mert abban a hevesmegei faluban csak egyszer harangoznak napjában — ha ninosen ünnep — este nyolckor nyugovóra.

Kimentem a ház elébe, de nem láttam semmit, hanem valahonnan egész közelről zsolttáros ének hangzott felém. Mind közelebb-közelebb, míg egy szomszéd utcából lassankint kikanyarodott a temetési menet.

Az öreg Bedecs Andrást temették. Egy nyolczvanegyes esztendő földmives embert, kivel a mult héten beszéltem a jegyzőnél. Új testamentomot tenni volt ott, mert megint született egy unokája s annak is csak kellett valamit testálni, ha mást nem, hát egy régi falkét.

Az öreg Bedecs keze még nem igen reszkett, a mint odatette a keze vonását a végrendelet alá és a testamentumtevő köteles pohár borát annak rendje és módja szerint megitta.

Hanem a mikor tréfálkoztunk vele, hogy eljön ő még tízszer is függelék iratni, hát azt mondta: Bajosan többet, fáradt vagyok már, aztán nem fog többé kezemből a kasza, oda kell adni a fiatalabbaknak. Elmult az idő immár én felettem!

Es csakugyan elmult. Itt hozzák az öregot egy széles bodzafa szekeren. Két se nem jó, se nem rossz mokány ló van a szekér elébe fogva és kocsi és hám csak olyan, a milyen egy fertály földes gazdához illik. A különös halottas szekeret az ifj. Bedecs András hajtja, a legfiatalabb fia a halottnak.

A nagy, festetlen fakoporsó alatt friss széna, fölötte, rajta és a szekérodalon az unokák, talán fel sem fárt mind, így is voltak vagy tizenegyen, az egyik puókabb pirosabb, ragyogóbb szemű, mint a másik. A szekér tengelye szinte meghajlott terhe alatt és a kerék melyen bevágódott a homokba; alig tudtak előre haladni, egy-egy pillanatra meg is állottak.

Negyedóra is betelt, míg végig mentek az alvóg nagy utozán.

Elöl a református pap, a kántortanító és még két énekes; szupikáns diákok, patakaiak, idevaló parasztemberek fia. A koporsó után harmincz-negyen ember, főrészt asszonyok a Bedecs familiából. Férfiak kevesen, mert még itt-ott tartott a cséplés.

Az aratás azonban a határban mindenfelé véget ért. A szérűskertekből, a házak fölött kimagaslottak a kaszak, szélesebbek, magasabbak mint sok, sok év óta. A bő termés nyoma egyébként mindenütt meglátszott. A szekérutakon, félig-meddig már betaposva a homokba, kalászkok hevertek. A természésszerű székerek után nem szedegettek a marokszedő lányok, legyen a bűngésző asszonyoknak. De ugy látszott azoknak is bővebb aratásuk volt a tarlón és nem jártak erre. A buzaföldek mindenfelé fel voltak már szabadítva, nem állott lábón egy csomó sem és azokon az utcákon át, melyek kiszolgálták a határra, a vörös és száraz tarló táblák beragyogtak a faluba. Heves nap sütött a homokos táj fölött, izzott minden: a házak fehérről meszelt fala, a padláslyukon kidugott kaszák, a régi piros kukorica csövek. A kis templom új bádogg tornya mintha olvadt volna, fényes volt a fehér izzásig. Még maga a por is, mely mind magasabbra emelkedett a fau felett: olyan fényes volt, úgy ragyogott, mint a rézhomok.

Es az egész községben olyan nesz hallatszott, mint mikor valami ég. Talán a füledt nádlevelek ropogtak, azok csinálták ezt a különös neszt. Vagy a napszitta netvek ellillanása, az északi határ szikjének lassu epe-dései...

A hőség egyre kiállhatatlanabb lett. Még a komondorok is hallgattak, a hevesi vásárra utazó mesteremberek békén mehettek végig az utcákon.

A falu pedig mintha nem érezne mind ebből semmit. Asszonyok buzát szarítgattak az udvaron, férfiak mesterkéltek a szérűsök körül. Itt-ott még asztagot raktak, bár két-három helyről is bogott már a gőzcséplő. Valami nyugodt, csendes boldogság, lomha derűtség lett urrá az emberekben. Az izgalom, melylyel az aratás kezdődik és lefolyik — véget ért. A falu egyetlen momentumára, melybe minden erejét beleadja, melyből minden reményességét kivárja a nép: elmúltot. A jól végezt és a jól fizetett munka után voltak kimerülve, de nyugodtan biztosan várva az ősz, a telet.

S a mily egyszerű fényesség volt az égbolt, olyan egyöntetű volt a hangulat is. Kisérté a temetést, a gyászolókat kivetkőztette a rendes gyászból. Az öreg parasztszoktontos, fésűs fején ugyanez az érzés. Csak az a rendes özevgyasszony, a ki mint minden faluban, itt is megsiratott minden halottat: jajveszékelte Bedecs András koporsója után. Csitították és kivételesen elhallgattak.

A menetet a temetőhöz ért, a halott két öreg bajtársa ásóval kezében a nyitott sír mellett várt rajta. A gyerekeket leszállították a halottas szekérről s azok kiszabadultak a sírkertbe, mely az ő számukra most csupa öröm. Tele volt pampukával, a lepusztult sárga vág millió, meg millió gömbje fehérlett mindenfelől. Virág mely inkább járték, de a falusi gyermeknek legkedvesebb. A lehullott sárga szirmok helyett pelyhely labdacskák ülnek a magas kocsonyokon. Es ha az ember me fújja őket, szanaszét szállingóznak a levegőbe, tel olyan magasra, hogy szemmel nem lehet követni.

Mégis megpróbáltam, feltekintettem a pelyhek után; majd néztem a gyerekeket, s mint fújják. Hanem a sír felől egyszerre felhangzott a pap imája. Majd a kötélt recseggett a koporsó alatt... Egy kis leány melletttem abban hagyta a játszást és szólott: — Leeresztik.

Megőrtént. A görögnyök zohogtak. Rettenet, vérfagyasztó hang nekem máskor, és most, a mig hallottam, megennyhült szívvel csak erre gondoltam: milyen jó volna meghalni és e'temetetni így!

Ibolyák.

His leány az utca-szalon,
Ibolyái megezesem,
S valamennyit, valamennyit
Egy kis szia zárosom.

Sudjatók-e, ibolyácskák,
Hit taha a nóma hant?
Egy kocán, kocán elhervadt
Símélő nyugosik ott alant.

Édes bimbóm... az enyészet
Kéblemől csakgatta le;
Mencjetele utána mind és
Kevadasszátok vele.

Ábrányi Emil.

Az ő háztartása.

(Elbeszéli egy agglegény.)

A kérdésemre azt felelte, hogy megunta a vendéglői életet. Az ételszaggal összevegyülő szivar- és pipafüst szaga árt a tüdőjének; a pinézerek alázatosága és önzése bosszantólag hat rá; a minden ételnek egy forma íze, jobban mondva iztelensége elvette étvágyát és gyomor hurttal ajándékozta meg az a folytonos sürgés-forgás, poharak verése, a kiabálás idegességet idézett elő nála; a cigány folytonos nyavalgása és tányérozása kiölte belőle a zeneszeretetet s az adakozó természetet; a gyakran ismétlődő lumpolás pedig, a melyekből nem vonhatta ki magát, fényte'enné tette a szemét és sárgássá az arczát. Ha elkövette is azt az ostobaságot, hogy annak idején nem nősült meg, ugy, a hogy lehet, kárpótolja magát.

— Es azt is elmondta, hogy mivel. Othton rendezett be, annak módja és rendje szerint: a konyhában szekrények húzzák magukat a fal hosszában s fiókjaik meg vannak rakva minden szükségességgel. A falról tisztára surolt rézedények és konyhaszékerek ragyognak le, besziva magukba a tűzhely melegét, amely édesen kellemes. A szekrények, a konyha-edények között tisztán ültözött, kulcsosomót zörgető, fehér köténes gazdasszony sürog, a kinek a feje takarosan be van kötve és a ki a mellette alkalmazott pesztonka korlátlan parancsolója, kifogástalan rendben van minden.

Mikor fölkel a hálószobájából, a nappaliba lép, az asztalt már terítve találja, az abrosz tiszta, mint a trissen leest hó és egy árva redd sem láthat rajta a szem. A viz már forr s mikorra az asztal mellé ül, már kész van a thea. Ott piroslik a gondosan szeletelt sonka, a kenyér szeletekkel. És a reggeli, mert jókor, nem sok bor élvezete után tért nyugalomra az elmúlt napon, igen jól esik. Valóságos idyll az, a mit él, a mi körülveszi, a mi elégedetté teszi s a mi után hosszú éveken át vágyakozott. Ugy megy minden, mint a karikacsapás s ha este kinyújtózkodik az ágyban, ugy tetszik neki, mintha kellemessé, derűssé változott volna az egész világ, mintha kellemesebb álmak raja lebegne ágya fölött.

Igy, vagy legalább ilyen formán beszélt hozzám a régi czimborá, a hosszú éveken asztaltárs, a ki elhagyta a régi fészket, a ki bagolyfészekbe vonult vissza, rendes háztartást rendezve be. És a mint így beszélt, a mint kisugározni láttam szeméből a teljes, az igazi megelégedést, ugy tetszett, mintha valami meleg sugár lopozott volna be a szívembe; vágy, a mely gyökeret készült verni s a mely lerombolni igyekezett eddigi életmódom. Látni véltem tisztaságtól csillogó konyhát, ragyogó rézedényekkel és fehér köténes gazdasszonnyal, látni véltem magam fejemen házi sikkával, zsinóros otthonkában, a mint saját asztalom mellett ülök és a mint felém nyújtják a már meggyújtott csibukot és látni véltem magam egészségesebbnek, józanabbnak, pirosabbnak és teljesen megelégedettnak.

Aztán melegen megkaptam kezét, megáztam és gratuláltam a régi czimborának, kitértam előtte a szívem, azzal a legújabb bele fészkelődött vágygyal és kijelenttem, hogy az általa mutatott példát követni akarom. Ö csettintett a nyelvvel és én is csettintettem a nyelvemmel, mindketten kifejezve ezzel, hogy boldogoknak érezzük magunkat. És mindjárt meg is beszéltek a jövőt, kifestve tetszetős színekkel. Megigértük, hogy összejárunk s a berendezett háztartás és a melegebb szórakozunk, nevetünk czimborákon, a kik vendéglők pipafüstös, ételszalagos levegőjében pocsékolják el arczuk pirosságát, tud-jük javakorát, élvezetét találva abban, a mi nem élvezet.

Suttogva, mosolygós arccal énekeltük meg a rendes háztartás örömeit és össze ko-

szintottunk, mint két vig legény, a kik megértik egymást, nem akarva, hogy mások által is megertessenek. Hogy pedig vágyamban megerősödjem, s ne legyen elhatározásom lobbanó láng: hát azt mondta, hogy látogassam meg otthonában, izleljem meg a konyháját és gyozódjem meg a felől, mi az igaz abban, a mit elmesélt nekem. Ajánlatát örömmel fogadtam el, a mikor meghatároztuk a legalkalmasabb időt, melez készüritással váltunk el, igérve, hogy találkozunk.

Bizonyos változás volt rajtam még az nap este. A vendéglő ridegnek tűnt fel, a levegője fojtó volt s az ételek rosszak. A bor nem izlett s a cigány kétségbeeső unalmas-sággal játszott. Homlokom reddő volt, szememből bosszankodás látszott ki, mindezen nem változtatott a czimborák derűje sem, a mely szintén untatott. Es sokkal korábban távoztam mint máskor.

Az nap délben, a mikor otthonias ebédünk végbemenendő volt, meglehetősen diszbe csaptam magamat, mintha olyan helyre menték, a hol finyás háziasszony mellett egy csomó háziasszony is tisztában van a salonkát, vagy a frakk jelentőségével. Azzal pedig hogy diszbe vágtam magam nem annyira a czimborát, mint az „otthon-t kívántam meg tisztelni.

A czimborá az előszobában fogadott s kellemesen volt meglepve a galleriám által. Oda vezetett a már megterített asztalhoz, a melyen ragyogott minden, amelynek tárgyai bizonyos keresettséggel voltak elhelyezve.

— Nézd ezt a villát — szólott egy villát felemelve, — olyan mint a tisztaság maga és nem olyan, mint a vendéglőben, a hol tiszta állapotban is nyomot hagy az asztalkendőn.

Es hogy bebizonyítsa, felvett egy asztalkendőt, a melylyel erősen dörzsölte a villát s a melyen a villa az erős tiszta meglepetésére fekete nyomokat hagyott maga után. Egy pillanatig elképedve merően nézte, aztán hirtelen összogyúrta s kutató tekintet vetve rám, az ananás dnynek természetéről kezdett beszélni, de bizonyos idegességgel és nem sokáig, mert bocsánatot kérve tölem, egy percze a konyhába nézett ki, a honnan az ajtó nyílásain keresztül zavaros beszéd hallatszott be a melyből csak annyit vehettem ki, hogy valakit vigyen el az ördög villástól, meg vendégtől együtt.

— Pompásan rendben van minden — szólott a czimborá, mikor visszatért, — azonnal ebédelünk.

Es csakugyan mihamar az asztalon volt a leves. Ó jó étvágyat kívánt nekem, én jóétvágyat kívántam neki és hozzá fogtunk, mihamar tisztába jövn, hogy a leves sótalan.

— El is feleltem mondan, szólott ő, hogy én inkább sótalanul, nem sósan szeretem a levest, kérlek, ne zsenirozd magad és sózd meg. Kívánságához képest cselekedtem, s ugy vettem észre, mintha többször tekintett volna a sötártó felé, daczára annak, hogy imádja a sótalan levest.

A marhahúst a gazdasszony komor arczal tette az asztalra, miközben haragos tekintet vetett felém, bizonyára a villa és az asztalkendő miatt.

— Nem ad tiszta tányért? — kérdezte tőle a czimborá, rámutatva a paradicsom levestől szines tányérra.

— Meglehet azt abból is enni, — válaszolt mogorván és kiment, kissé tu erősen téve be maga után az ajtót.

A czimborá savanyu arczot vágott, de azután tettett jókedvűséggel mondta:

— Ez az igazi otthonosság és háziasság. Egy tányérből enni paradicsomos levest és torma mártásos marhahúst. Imádom a torma paradicsomot, mert pikáns íze van.

Meg kell azonban vallanom, hogy noha én is hasonló állítást kockáztattam meg, a pikáns izű mártás legnagyobb része megmaradt a hullal egyetemben, a mely kissé keményes volt, noha — mint a czimborá elhirtelenkedve megjegyezte — már az előző napon kezdetét vette puhára főzése.

A tányérokat és evőszékűket a pesztonka váltotta fel, a ki piszkosabb volt, mint éppen kellett volna, de a kinek ezen állapotára a czimborá azt jegyezte meg, hogy ő ki nem állhatja a kimosdatott és felczizoztatott kiszolgáló személyzetet, mely rendszerint nem emeli az otthoniasság jellegét.

Hosszu időköz után a peszenye is az asztalra került, egymagában, árván, minden kompót nélkül. Ami azonban nagyobb baj volt, kenyér nélkül is. Házigazdám mihamar észrevelte, hogy mi után nézegetek és idegesen csezengett.

— Kenyeret — szólott a belépő gazdasszonyhoz.

A gazdasszony pár pillanatig bámész kodott, azután pedig összeesapta a kezét, kijelentve, hogy kenyeret elfelejtett vásárolni. Apró, de kissé éles szóváltás után a pesztonka elrohant, hogy kenyeret kerítsen; miután a czimborá idegessé vált s a pesztonka távolmaradása hosszasanak tűnt fel, a gazdasszonyt is kenyér után után küldte, sőt, mert a gazdasszony nem tért gyorsan vissza, maga is elrohant.

Egyedül maradván, először is az jutott eszembe, hogy a peszenye elhűlt. Es hogy a zen történéjek, szépen feleltem a tálat, a konyhába vittem, ahol a tűzhelyen helyeztem el, miközben szétnézve, több apró dolgot vettem észre, a mik étvágyam nem igen voltak hivatva felosigálni. Az elhelyezés után szépen visszatértem, az asztal mellé ültem és vissza gondoltam rendes vendéglőmre, amelyet nem

régén igen távol láttam állani az otthon kellemes melegétől.

Az eltávozottak közül, először a czimborá érkezett vissza tíz sósperecczel és sóskülvél, jelezve először, hogy a vasárnap miatti az üzletek, pékműhelyek zárva levén, egy utcazi áru-nál tette bevásárlását; kiemelte azután még a háztartás kedélyességét, a mi fokozza az étvágyat s a mely folytonosan az újság ingerével bír. Másodszor a pesztonka jött meg, a ki egész csomó száraz zsemlet hozott; és csak ezután került elő a gazdasszony, a ki rozskenyérrre tett szert egy szomszédos ismerősénél.

A peszenye megint az asztalra került, ismét árván. Házigazdám megint valami hiányt vehetett észre, mert izgatottan csezengett és a tekintetben intézett kérdést a belépő gazdasszonyhoz, hogy ezt az a valaki már azért vásárolt kompót, miért nem adatott fel? Megint rövid szóváltás ment végbe. A czimborá azon sötét gyannújának adott kifejezést, hogy valaki feltorkoskodta. A gazdasszony kijelentette, hogy ezt az a valaki már azért sem tehetta, mert kompót nem volt és talán nem is lesz a háznál. Az ellen oldáról erre az jegyzetelt meg, hogy valaki fogja be a száját, a mely szemtelen hazugságok tárának ajtaja; mire válaszul azon tanácsot tettem, hogy az olyan ur, a kinek nincs kompója, s a ki szigoriskodik, ne hívjon ebédre ehétkör-rászokat és különösen ne támadja meg egy mindenütt köztisztelertet kivívott nő becsületét.

Talán tovább is folyt volna sz étvágy csigázó vita, ha a czimborának észbe nem jut, hogy a vásárolt kompótos üveg a felöltője zsebében van.

Es ezzel a rend ismét helyre állott s az ebéd, amely arra volt hivatva, hogy megkedveltesse velem a háztartást, az othton, késő délután, több intermezzó által tarkázva ért véget, mindkettünk leplezetlen igaz öröme.

Murai Károly.

Hit, remény, szeretet.

Ha sors csapása földre sújt
S mig más vigadva él-örül,
Szívemben bánat üt tanyát
S tengernyi gyász veszen körül,
Midőn a hányatott kebel
Nyugalma vékép oda van
S egy biztos révet nem talál
Elet-halál tusában:
Letérli bánat könnyedet
A hit, reménység, szeretet.

Ha mit szeretted elveszett...
Rokon, barát mind elhagyott...
S mely felidertés napjeled
Hiába várod a ajtó...
Ha gondos gazdákra nyomát
Egy gyászos óra törli le
S romokban áll, mit annyi év
Nehéz munkája építet
Enyhült bűd, keserveidet
A hit, reménység, szeretet.

Oh mond az ihlet hangjain:
„Magasztos hit te légy velem
„Szélid világot hadd legyen
„Az én örök szövetekelem...
„Reménység, lellem éjjelét
„Arany sugárral szódd te át
„Hogy a mit itt lenni nem lélek
„Talakott ott fent jobb hazát!
„Fordítsd felém tekinteted
„Örökké élő szeretet!
Ellinger Ilona.

Komédiás élet.

Komédiásélet!... Jiu, sivar, semmi...
Örökös kenyerház, „lenni vagy nem lenni!“
Mégis a küzdelem oly jól esik érted:
Mindent elbűvölő bájos czigányélet!
Balassa Jenő.

Három levél.

I.

Tisztelt Uram!

Nem tagadom, némi kíváncsisággal bontottam fel levelét, de igazán mondhatom, hogy meg voltam döbbenve, mikor aláírását megnéztem s végig futottam sorain. Ha tapasztalatlan, fiatal, mézeshezes asszonyka volnék, azonnal Jánosomhoz vittem volna megmutatni, de mivel sokkal inkább bosszút tudok állani én a bűn elkövetőjén az ilyen to'akodásért, mint az én öregem az ő mód nélküli flegmatikus vérmérsékletével, elhatároztam magamban, hogy válaszlok önnök, de legyen elő is meggyőződve, hogy válaszommal, mint önök uracskaim hiszik, nem lesz mit eldicselkednie.

Személyesen kellett volna önnök elmondanom véleményemet levelére, de egyáltalán nem akartam, hogy többé átlépjze a küszöböt, melyen belül én lakom. Itt, bármennyire is félreismert engem és jellemem, — nem olyan asszonnyal áll szemközt, ki csupán csak, mert Éva leány, az asszony fogalmának bűnét egyestű magában. En feleség vagyok, kinek kár is volt önt elfogadnom, mert hiszen tudhattam volna, hogy az ilyen simülékony, hizelg embereket előbb-utóbb a vallomáshoz jutnak. Szegény jó Jánosom, nem is tudja, hogy mily n rendíthetlen öret bírja bennem házi tűzhely-

nek, hova olyan levél megírása után, mint az öné, nincs többé belépése az udvarlónak.

Kár is udvarlónak neveznem azt, ki felhasználva a helyzetet, engem szépek, szellemesnek, elragadónak talál azért, mert még nem értem el a nagykorúak évszámát, férjem pedig már félszázadig örült az életnek.

Azt írja ön, hogy szeret engem. Nem tud nélkülüm élni, vágyik az én közelétem után és mindezeket mégis levélben mondja el. Mit akar ezzel?

Gondolja talán, hogy így távolban jobban megésem a szívem szive kinjain? Tudja, látta, hogy nem vagyok ideális természetű, az ábrándozást ki nem állhatom, mert úgy vélekedem, hogy az alakoskodás a legnagyobb bűn. Szeretek szemtől szembe nézni az emberekkel. (Amne gondolja, hogy ezentúl önnel is.)

De engem, mint ideálját, feledjen el, mert ha ön romantikus érzelmeket keresett, úgy mondom, hogy én arra már a s z o n y vagyok; ha pedig asszonyt vélt bennem, nézzen a férjemre s látni fogja, hogy még nem vagyok özvegy. Ez az állapot nem mondhatom, hogy épen a legjobb, — de ha én küszöbön állok, ön ne tegye be erővel az ajtót.

Kérem, nyugodjék meg sorsában. Ne panaszkodjék, mert nincs nevétségesebb a pazarló panaszkodónál. Én is megnyugsom abban, hogy családi életem, ha nem Jánosommal, de legalább a piczi Janikámmal boldog leend.

Apropos Janika! Azért ne feledjen el a könyvkereskedésben képes könyvet nézni, — hiszen megígéte, — a kis fiannak karácsonyi ajándékot szeretnék venni. Lovat, szamarat vagy szarvast keressen ki és — értsen meg — küldje el, majd válaszok belőlük.

Szívességét előre is megköszönve maradtam tisztelője

I R M A .

II.

Kedves barátom!

Lehetetlen magára haragudni. Azt hittem, hogy levelem után szépen a faképnél fog hagyni és keres máshol szórakozást én helyettem.

Válaszában oly udvariasan tér ki elutasításom elől, hogy kedve volna az embernek megszűröl megnézni az arcát, vajon nem pirul-e elkövetett vakmerő vallomása miatt? Közben hiába is nézném, mert tudom, hogy magok férfiak, nálunk asszonyoknál nem pirulnak már el.

Ennek a hízogó kigyó-termetének köszönje, hogy ismét elcsábultam és írok magának, de komolyan mondom, hogy egészen más dologban és nem a kibékülést illetőleg.

Magának csak távolról jó velem érintkeznie, mert közben kigyót látnék benne, így csak nevetem végződését, míg ha bizalmas lennék, maga nevetne. Ha pedig mind a ketten nevetnénk, az lenne a legrosszabb. Csak hagyjon továbbra is szeszélyeimen lovagolni, mert azok engem megöriznek.

A lovaglászól jut eszembe, hogy a kis Janikának lovas vagy szamaras könyvet válasszon, majd elküldők érte és azt adja át, a melyiket akarja.

Kíváncsi vagyok az izlésére barátnője

I R M A .

III.

Édes Kálmán!

Meggondoltam, se ló, se számár nem kell. Legjobb lesz Janikának szarvas, ez Jánosomnak is inkább fog tetszeni.

H o z z a már minél hamarabb azt a képes könyvet, Janika türelmetlen.

Várja

I R M A .

Lemásolta: Boldisár Kálmán.

A nagy bűnös.

— Képz. —

I r t a : VÉRTESI GYULA.

Az elegáns, bodrozott hajú, nagy fehér kézelőjű törvényszéki jegyző megáztatja csikós gigerl-nyakkendőjét, kahalásol egy kicsit, mert az nagyon jól eshet a rabnak, ha elegáns ember, kedves, sima hangon hirdeti ki neki, hogy életfogytiglan ülni fog s aztán szép csöndesen elkeldi:

„O felseje a király nevében, szándékos emberölés büntette miatt, életfogytiglan fogház-büntetésre ítéltetik...”

A jegyző ur leül a helyére s elkezd a körmeit tisztogatni, míg figyelmes arccal vizsgálja az elítélt arcát; mert hiába, a pszichológiai tanulmányozás is egyik feladata a modern jogásznak. Milyen hatással van az az emberi lényre, ha megmondják neki, hogy rab marad, míg csak él. Különböző igen érdekes tanulmány, persze annak nem, a kit tanulmányoznak.

Ott áll a rab, durva darócruhájában s egy darabig néz maga elé merően, aztán kinéz az ablakon; éppen egy akácska nyugtatja be rajta fehér, virágos fejét, a napsugár pedig tánczol, szökölt a kis, fehér, illatos csolnakocskákon. Eszébe jut neki, hogy akkor is ilyen szép, verőfényes nap volt, mikor megölte azt a fattyut.

S a mint tovább fűzi a gondolatait, összerázkódik.

— Ah érdekes, nagyon érdekes, — mondogatja magában a jegyző ur.

... Az akácskavirágokat meg-megrázza a szellő, a rab lelkét pedig az emlékezés. Iszonyú nap is volt. Hazajött a katonaságból s a háza kapuján ott térdelt a felesége s átölelte a lábát,

csókolta a kezét s reszkette kérte, hogy ölje meg, ölje meg, csak azt ne bántsá odabent, azt az ártatlan csecsemőt, ki... Oh, a nyomorult! — S még hogy ölette, hogy csókolta a más fiát.

Kikapta a karjai közül s odavágta a falhoz a gyermeket.

Vérje meg az isten azt az asszonyt! A rab arca rángatózásait még sokáig el tudná nézni a figyelmes jegyző ur, de az elnök ur megzavarja ebben a kellemes szórakozásában.

— Van még valami mondanivalója?

A rab összerázkódik, orrlukai kitágulnak, arcát sötét pír önti el s ziháló melléből majdnem vadállati hang tör ki:

— Van, tekintetes törvényszék! Azt sajnálom, hogy azt az asszonyt is meg nem fojtottam!

A törvényszéki urak egymásra néznek s az elegáns jegyző halkán uttgója:

— Gazember, javíthatatlan.

Letenném...

PALÁGYI LAJOSTÓL.

Letenném én örökre lantomat, De nekem elhallgatnom nem szabad, — Leirnom kell még a sok aljas tettet, A sok bűnt, melyet rajtam elkövettek.

Szeretet dalát szívemből kiölték, A te dalod szőljöm most, hah gyűlölség! Hadd legyen méreg, tőr minden szavamban, Hadd legyen bosszum örök, halhatatlan!

A csunyákról meg a szépekről.

I r t a : KARCZAG VILMOS.

Künn tombol a téli vihar, láb alatt csikórog a hó, s a szél süitve, fűtőlve, jajgatva kavargatja apró szemekben rostálva a ház tetőkről.

Az ellentéteket szereti az ember. Olyan jól esik jól befűtött meleg szobában most ide álmodni a tavaszt, mikor rügyet ereszt a bokor, halvány zöld színű a fű, s bimbójával elbájol a virág; mikor illatos a levegő, s jól esik sütkérezni a meleg napon, fürdeni arany sugariban.

Egyik ilyen szép tavaszi napon boldogított a szerelem legszebb tavasza. Karomba volt fűtve a leányka gyöngye karja, szép szöke fűtös fejét elandalogva nyugtatta vállamon, vágygyl teli kék szemével elábrándozva nézett tévedező szemem közé, s ajkai mosolyogtak, azzal a bájos, boldog, önfeléd mosollyal, melyet az első szerelem kéje iltet az ajkakra.

Mély csend... Egyszerre kis madár rezzent meg az ágon s elrepült. Léptek zaja hallatszott, valaki közelgett.

Egy férfi volt. Jól megtermett, deli alak. Arca meglepően szép, vonásai finomak; járása, mozgása elegáns. Olyan ember, a kire a csunyákbik hamar féltékeny tud lenni.

— Ismered? — kérde a leányka. — Igen. — Jaj, de szép ember. — És mégsem szereti a felesége. — Ah, hogyan? Ilyen embert se szeret? — Utálatos, jellemtelen ember! Már válik is tőle a felesége, mert meggyűlölte azt a vadat, a ki a gyermekeit se szerette gyöngédséggel.

— Pedig milyen szép ember! — Olyan valakibe szerelmes a felesége, a kinek meg a lelke szép.

— Ki az? — A Dorzsay Elemér.

A kis leányka megütődve, elámulva csapta össze is kezét:

— Abba a csunya emberbe szerelmes? — Derék, becstelens, kedves, művelt, szelid lelkű ember. Hát olyan érthet tlen az te elötted, hogy egy csunya embert is megszerethet a nő?

Nem felelt... hosszan, némán bámult a semmiségre, fejét sőhajtott, s elmélázva hajította vissza fejét vállamra.

— Nos, hát nem felelsz? Mondd, mit gondoltál? Mi jutott eszedbe?

— Hát az, hogy ti férfiak mennyivel önzőbbek, követelőbbek vagytok, mikor nekünk nem engeditek meg ezt a gyöngéséget. Vajon melyik férfi bocsátja meg a nő rutságát, ha százszor olyan nemes lélek is. Keresitek is ti a nőben a csunya külső alatt a tiszta szívet, igaz érzést, művelt lelkiéletet, s mit bánjátok ti, ha mindez hiányzik is, csak szép és formás legyen a nő.

Az én kis angyalom regényben olvashatta ezt az igazságot, de millió férfi tehetne tanúságot róla, hogy bizony-bizony így van ez. Talán nem jól van, de így van.

Ádám apánk igazabb, erkölcsösebb, neme-sebb volt, csakhogy ő — nem válogathatótt.

A Jézuska napja.

Lábujjhegyen közeledik a Jézuska. Annak a ki még hátul gomboldódik, nem szabad öt látni: a ki már idősebb, annak meg éppen nem mutatja magát.

De azért az aprók mégis meglátnák őt! Édes álmaikban, ragyogó meleg égi fényben megjelenik előttük a csodakidő, az álomvilági nyájas, kedves tünemény, a kire gyö-

nyörborzongással tekint a földi gyermek, mert tudja, hogy annak nagy, igen nagy ur: i s t e n a p a p á j a !

Igy aztán nagyon természetesnek is találja, hogy az égi gyermek, a S z e r e t e t megállítja futásában az összenőtt szemöldökű földi Sorsot és egy estére boldogságot várászol a szívekké.

Legyen áldott az anya-szív, a melyből először mosolygott elő az a gondolat, hogy a Jézus jászolának fénysugarával érzeredeken keresztül megvidámítja a kisgyermekek angyaloróait.

Node ne érzelegjünk: nem áll nekem jól a szentimentális szóbeszéd, még akkor sem, ha igazán elérzékenyedem.

Irtam egyszer egy komoly tragédiát: 9 szív hasad meg benne összedrögzőhatatlanul és egy királynak ünnepélyes szétfűrészeltek a nyakaoságját.

Összehívtam a műértő embereimet és fölolvastam előttük, meghatott hangon, könyező szemekkel.

Ők meg valóssággal sirtak rajta, csakhogy nevetőkben.

No hát azóta nem viselek a homlokomon ráncot: vigye el az ördög a komoly beszédeket; éjjen a vidámág!

Ugyis csak addig nevetünk, míg ráuk nem vigyorod Mors ő fölsége, a kire az isten bocsáson örökös influenzát!

Az azonban ki gondolna ilyenkar azzal az urral, midőn a kehelyben bor pezsdül nem méreg, s az ajkák panasz helyét csókakat adnak.

Ma este ragyognak föl a karácsonyfák.

A munka és fárdság a boldogság ölébe hajtja verejtékes homlokát s az összecsenögő vidám gyermekkecsaj kényes lombjain az angyalének glóriája...

Aforizmak — a karácsonyfa alatt.

A karácsony-est tündérviág, a hol boldog emberek és gyermekek vannak; arany, fény és öröm csilámlik mindenfelé; az elhagyottnak boszorkány-barlang, a hol küzdenie kell szép emlékek kísérteteivel, fájdalomnak óriásaival és vágyainak kigyóival.

A karácsonyfa a szeretet jelképe. Az élet szeretet nélkül olyan, mint a sivatag fa nélkül.

Lépj egy megelégedett, tisztos családi körbe és érezni fogod, hogy ott egy jóléte, titkos erő működik, hogy láthatatlan kapcsoló köti össze a szíveket: ez a vallás.

A házasság után csak szorosan összefogódzva lehet biztosan haladni, együtt dacolni az élet viharával, együtt melegedni az öröm napsugarában, ez a boldogság.

Kötelességérzet legyen életünk motorja.

Kedveseinkről gondoskodni oly teher, mely könnyebbit lelkünkön.

A gyermek a karácsonyfa tetejéről le kívánja a csillagot, így vágyódik egész életén át az ember az elérhetetlen után.

Kíváncsian várják a gyermekek, mit fog hozni a Jézuska; a remény sem más, mint kíváncsiság, hogy jót vagy rosszat hoz-e számunkra a jövő.

Az ajándékokkal teleaggatott fenyőfát hízegéssel, örömmel veszik körül, sugárzó tekintetek tapadnak rá és a ház ékének tekintik, de majd diszkrét megosztva, félredobják. Be sok ember jár így! Mig az érdekeknek szolgál, látszólag tiszteletben részesül, aztán a szegény fa sorsát osztja.

Kis tükrös is mutat nagy tárgyakat, szűk viszonyok közt is láthatasz igaz boldogságot.

A mint a sok édesség, úgy a hízegés is undort gerjeszt, jobb ennél a tápláló, egészséges eledel, jobb a nyitit őszinteég, a csipős igazság.

Zotta.

Cheque- és clearingforgalomról.

Ennek használatáról és előnyeiről hasznos füzetet adott ki a m. kir. posta takarékpénztár, mely ezen forgalmat új értől kezdve kezelni fogja. — A cheque- és clearing forgalom behozatala a magyar pénzügy és közgazdasági életbe, miként több más fontos gyakorlati intézmény, Baross Gábor nevével áll összeköttetésben, a ki sietett ezen fizetési módot, mely a nyugoti államokban, különösen Angliában, mely tulajdonképeni hazája a cheque és clearing forgalomnak, évente száz száz millióra menő forgalmat csinál. — Nálunk ez még egészen új, — és még nevét sem igen ismeri a legtöbb ember, annál kevésbé van tisztában annak fogalmával.

Az említett füzet kérdésekben és feleletekben, — valamint a csatolt nyomtatvány mintákkal magyarázza meg a közönségnek a szükséges tudnivalókat. Elmondja mi a cheque, mi a clearing?

Cheque alatt oly utalványt ér-

tünk, melylyel valaki legottani fizetés céljából bizonyos pénzintézetnél, — a fenforgó esetben a postatakarékpénztárnál, számláján önálló követelése fölött rendelkezik.

Ha tehát valaki a postatakarékpénztárt melynél e célra magának számlát nyitatt, — így számlatulajdonosává válik, — megbizni ki vanja azzal, hogy a számláján fennálló követeléseiből akár saját maga, akár pedig más valaki részére fizetést teljesítsen, úgy, a szóban forgó összeg erejéig, az esetben, ha a postatakarékpénztár a postatakarékpénztárra cheque-állít ki. A cheque által utalványozott összeg a számlán fennálló követelésben fedeztetet talál, és máskülönbén a cheque szabályszerűen van kiállítva, a kiuta-ványozott összeg azonban ki fogja fizetni.

Clearingnek mondják a fizetés teljesítése azon módját, midőn az utalványozás olyanakk javára történik, kinek ugyanazon intézetnél szintén van számlája, de a kiutalványozott összeg neki nem készpénzben fizetetik ki, hanem egyszerűen számlája javára átíratik. Vagyis az egy és ugyanazon intézetnél, a fenforgó esetben a postatakarékpénztárnál számlával bíró ügyfelek fizetési, a követeléseknek pusztán átkönyvelés útján leendő kötésönös kiegyenlítése által teljesítetnek és bonyolítottatnak le.

Megtörténhetik ugyanis, hogy például B, a kinek javára A. számlatulajdonos a postatakarékpénztárra cheque-t bocsát ki, szintén bir számlával a postatakarékpénztárnál. A szóban forgó berendezés hiányában B. a cheque-t olyképp értékesíthetné, hogy az összeget először magának készpénzben kifizetteti, s azt azután ugyanaknak a postatakarékpénztárnál most már saját számlájára ismét elhelyezi. Ez kettős munka, mely elkerülhető a számlatulajdonosok közt, a postatakarékpénztár egyet értesítve létrejött olynemű megállapodás által, hogy a köztük teimerülhető követelési viszonyból eredő cheque-jeik többé ne készpénzben, hanem a számlájukon történő kiegyenlítés által érvényesíthessenek, vagyis a fenti esetben úgy, hogy az A. által B. javára kibocsátott cheque összege A. számlájáról visszafizetés-képp leírassék s B. javára ennek számlájára betét gyanánt hozzáírassék. Ily megállapodás jöhet létre száz számlatulajdonos közt, a minek eredménye azután az lesz hogy a legóriásabb összegekig terjedő követelések egyenlítettnek ki a nélkül, hogy készpénz igénybevételeire lenne szükség; kiegyenlítettnek egyszerű átkönyvelés által. Természetes, hogy e berendezés hatása annál általánosabb, minél több azon számlatulajdonosok száma, a kik abban résztvesznek, miután így egyre több alkalom fog kínálkozni a fizetési módozatnak ezen kényelmes alakját választani.

A füzet érthetően, világosan elbeszél mindent, a mit tudni szükséges annak, a ki ezen üdvös új intézménynek hasznát venni óhajlja; hogy pedig minél többen óhajtsák, az nem csak kívánatos de tanácsos is, mint a postatakarékpénztár cheque- és clearingforgalmának berendezése ugy az egyéni háztartás, mint az egyetemes gazdasági érdek szempontjából, kiváló és üdvös szolgálatokat teani van hivatva.

A szóban forgó berendezés által a postatakarékpénztár ügyfeleire nézve ú g y s z ó l v á n a b a n k á r s z e r e p é t t ö l t i b e , melylyel magára véve azok összes fizetési teendőit, fölmenti őket a pénz őrizésének, olvasásának és küldésének gyakran igen jeleűkevény terheitől és veszélyeitől; azontul az, állam garanciája mellett működve, a felsorolt számos kedvezményeiként kivül, egyszerűsmind a feltétlen biztonság előnyét nyújtja.

Azért alig képzelhetünk vállalatot, melynek gyakorabbi be és kifizetéseket feltételező pénzkézeltésére nézve, kitűnő segédesszközül ne kínálkoznék az említett berendezés. Például menyire ajánlatos az egyes iparvállalatokra vagy akár kisebb üzlettulajdonosokra nézve, hogy alkalmazottjaik vagy munkásaik fizetéseit chequek alakjában utalványozzák, végre egyesekre nézve, hogy készpénz helyett chequekkel fizessenek. S ugyanez áll számos más érdekkörrel, melyekre e helyen egyenként reámutatni lehetetlen, de felesleges is.

Az egyéni érdekek eme kiilgítással karöltve halad a közgazdasági haszon, melyet a cheque- és clearing-forgalom létesítése képvisel. Az a számos apró töke, mely akár azon idő alatt, míg az egyes pénztárakban mint kifizetésre váró készpénz őriztetett, akár pedig a küldés tartama alatt, a tulajdonosoknak mintsem kamatozott, most a postatakarék pénztárnál gy ü m l e s ö z l e g e g y h e l y e n k ö z p o n t o s i t t a t i k , honnan a gazdasági összeforgalomnak üdvös ösztönzés adható és a takaréksóság érénye is országszerte fejleszthető. A postatakarékpénztár új berendezése továbbá alkalmas arra, hogy kiküszöbölje üzleti életünknek a h o s s z u h i t e l e z é s b e n nyilvánuló egyik hátrányos szokását, mert általánosítja a legottani fizetéseket, a mi által előmozdítja az üzleti viszonyok szoliditását és nagyobb biztonságát is. Végre, följeg a clearing segélyével, fo k o z z a a f o l y ó s i t h a t ó f i z e t é s i é s f o r g a l m i e s z k ö z ö k s z á m á t s i l y m o d o n t e h e t ő v e t e s z i a h i t e l i g é n y e k e n k ö n y e b b k i e l e g i t e s é t , mely kihatásában a nemzet gazdasági fejlődésére nézve oly nagy fontosággal bir.

Fölötte indokolt és kívánatos ennél fogva, hogy az anyira hasznos intézményt az érdekeltek körök minél jobba méltányolják és fölvirágoztatásához minél többen hozzájárulnak!